

SOUTH-ASIAN-PAPEL-LIBRARY
10 JAN 1956

No. 1—VOL.—LIV

FRIDAY,
6TH JANUARY, 1956

Registered at the G.P.O. as a newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

AN AGE OF CRISES

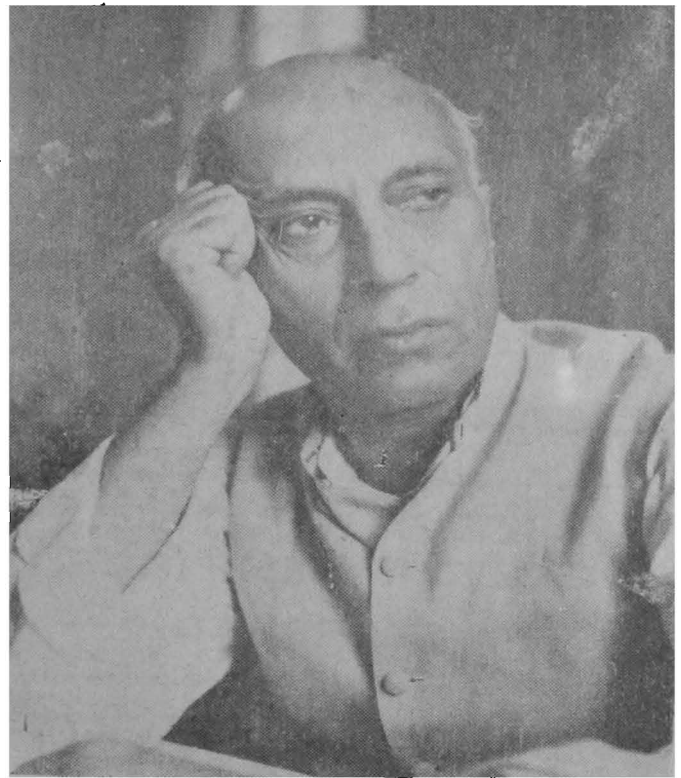
WE live in an age of crises. One crisis follows another, and even when there is peace, it is a troubled peace with fear of war and preparation for war. Tortured humanity hungers for real peace, but some evil fate pursues it and pushes it further and further away from what it desires most. It seems almost that some terrible destiny denies humanity to ever-recurring disaster. We are all entangled in the mesh of past history and cannot escape the consequences of past evil.

In the multitude of crises, political and economic, that face us, perhaps the greatest crisis of all is that of the human spirit. Till this crisis of the spirit is resolved it will be difficult to find a solution for the other crisis that afflict us.

We talk of World Government and One World and millions yearn for it. Earnest efforts continue to be made to realize this ideal of the human race, which has become so imperative today. And yet these efforts have thus far proved ineffective, even though it becomes ever clearer that if there is to be no world order then there might be no order at all left in the world. Wars are fought and won or lost, and the victors suffer almost as much as the vanquished. Surely there must be something wrong about our approach to this vital problem of the age, something essential lacking.

In India during the last quarter of a century and more, Mahatma Gandhi made an outstanding contribution not only to the freedom of India but to that of world peace. He taught us the doctrine of non-violence, not as a passive submission to evil, but as an active and positive instrument for the peaceful solution of international differences. He showed us that the human spirit is more powerful than the mightiest of armaments. He applied moral values to political action and pointed out that ends and means can never be separated, for the means ultimately govern the end. If the means are evil, then the end itself becomes distorted and at least partially evil. Any society based on injustice must necessarily have the seeds of conflict and decay within it so long as it does not get rid of that evil.

All this may seem fantastic and unpractical in the modern world, used as it is to thinking in set grooves.

Mr. JAWAHARLAL NEHRU

And yet we have seen repeatedly the failure of other methods and nothing can be less practical than to pursue a method that has failed again and again. We may not perhaps ignore the present limitations of human nature or the immediate perils which face the statesmen. We may not, in the world as it is constituted today, even rule out war absolutely. But I have become more and more convinced that so long as we do not recognize the supremacy of the moral law in our national and international relations, we shall have no enduring peace. So long as we do not adhere to right means, the end will not be right and fresh evil will flow from it. That was the essence of Gandhiji's message and mankind will have to appreciate it in order to see and act clearly. When eyes are bloodshot vision is limited.

I have no doubt in my mind that World Government must and will come, for there is no other remedy for the

(Continued on page 6)

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones ?

**Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY,
the best of all Gifts.**

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

**140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.**

**NEW NYLON
SAREE MATERIALS**
— JUST ARRIVED —

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd	Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.
Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.	Georgette Jari Work Sarees All colours £4-10-0
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.	Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0
Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.	CHILDREN'S SCHOOL WEAR Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.
Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.	CHAMPALS! Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair
Coloured Georgettes 45" 3/11 yd.	Also Leather 8/6 & 10/6 pair
BLOUSES Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.	

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Kampala due 28th Jan. Sailing 2nd Feb. 1956.
For Bombay via Karachi.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever inoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Inoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class single without food	£83-10-0
Second " " "	55-0-0
Third Class Bunk	28-10-0
Muslim Special Food	£11-10-0
Ordinary Food	£4-17-6
Hindu Special Food	£10-3-0
Ordinary Food	£4-5-6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED. & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 6TH JANUARY, 1956

South Africa's Good Name

IN his New Year broadcast the Governor-General, Dr. E. G. Jansen, made a strong appeal to the people of South Africa to work for the purpose of giving the country a good name abroad. We agree with His Excellency that a good name for our country overseas is the most desirable thing. We are constrained to point out, however, that we see the light differently when it comes to the reasons why South Africa has a bad name.

The name of our country to-day is bad in the eye of the world because the people in power have shown a colossal lack of ability to lead a multi-racial community along the path of unity. Our country's name is in mud to-day not because we are a bad nation. It is because we have in power a government with a philosophy of life so wrong and so dangerous for internal stability and world peace that the nations have had to rise in protest against it.

We have said before in these columns that Union was a blunder if it was not an organic coming-together of the various races which make up the nation; if it was merely a Union of people with a White skin for purposes of oppressing together the man of colour. But not only has it turned out to be such a White front against the man of colour, under the leadership of the Nationalist Party

tensions have developed which to-day threaten the very ideal of Union even as a White front.

The emergence of the Union Federal Party is but a criticism of this threat to the Union ideal. It is clear that if the Nationalists go too far in the direction of imposing their republic on the rest of the nation, some people in the English-speaking community will see in that an abandonment of the Union ideal and will desire to walk out of the Union.

The history of the treatment meted to the man of colour convinced him long ago that the rulers had a dangerously narrow conception of what Union should mean in a multi-racial society. For our side of the colour line, the Union ideal has been in the process of being abandoned since shortly after Union was formed — when anti-African legislation was first passed.

This abandonment of the Union ideal by the ruling minority has done one thing which alarms the nations. It has thrown the White and non-White nations into two different camps; with two conceptions of nationhood two types of loyalty and two views on the future. There is the Whiteman's conception of nationhood in which he regards himself as having been created to be master of all. Opposed to this is the concept of race equality and partner-

ship as advocated by the non-white majority. From these starting points both sides have developed attitudes so conflicting that it is inconceivable how Black and White can ever be united if the people in power will always have a one-sided view of South African nationhood.

This division in the mind of the nation threatens its very existence in the first place. A nation whose peoples see in each other their worst foes on earth is bound to disintegrate one day. Apartheid is clearly a philosophy of hatred. It stands for domination by the Nationalists and for the oppression of the man of colour. In short it gives the man of colour whom it oppresses a vested interest in revolution. A nation, the majority of whose people are being systematically given a vested interest in revolution by their rulers is a danger to world peace and is well on the way to disintegration.

But internal disunity is not the only source of weakness. South Africa is a member of the United Nations and as such has to accept the rights and responsibilities of such membership. The United Nations has certain ideals. Membership of this world organisation implies acceptance of at least the spirit of these ideals. A situation is developing in South Africa which is in conflict with this spirit. The nations are perfectly right in telling South Africa that she is wrong to depart from this spirit. South Africa's intransigence, in the face of world criticism of her policy of race oppression is the sole reason why the Union has a bad name.

It is positively wrong and dangerous for the people of South Africa to stand together in the crusade to justify the wicked things done to the man of colour in the hope that such a front will give the country a good name. As long as the principle of partnership is rejected in this country, so long will the man of colour be oppressed and so long will the Union have a bad

MR. MANILAL GANDHI

WE regret to inform our readers that our Editor, Mr. Manilal Gandhi, has been removed to a Durban Nursing Home once again, as the doctors were not satisfied with his present condition, and there was no improvement since his return home.

His illness has caused a set-back in the printing of 'Indian Opinion.' We are looking forward to the kindness and co-operation of our readers during this ordeal. Any assistance in the nature of short stories, articles and news items from our readers either in English or Gujarati will be welcome.

We wish to thank all those who have sent their kind wishes and prayers for Mr. Gandhi.

name. The way out then is not merely to appeal by word of mouth for a good name. It is to adopt policies which will convince the man of colour and by so doing convince the world, that Union is not a White front against the man of colour.

We on the non-European front will seize every opportunity to give our country a good name, but that can't be done on the basis of Apartheid.

OUR APARTHEID SOCIETY

A POINT almost completely overlooked by "The Dispossessed" (Christian Action's latest 30-page pamphlet about apartheid but recently stressed by the Bishop of Johannesburg; is the terrible consequence of baasskap apartheid not only in stunting the lives and personalities of non-whites, but in causing a catastrophic loss of integrity and moral degeneration to whites. A slightly liberal-minded Johannesburg periodical recently discussed this editorially. "Because the less fortunate are doomed to a life of 'restricted rights,'" it wrote, "the assumption is made that they are inferior people; and they are too often treated as such." The magazine considered this "calculated to rot the moral fibre of the Europeans." But could anything prove this contention more effectively than its unconscious illustration a few sentences earlier in the same editorial? Setting aside the moral implications of the great social gulf between whites and non-whites in the Union, the magazine commented: "one must concede the one true fact (*sic*) of the situation, namely, that an almost complete intellectual, social and sociological incompatibility exists between white and black. If we accept the view that this state of repulsion is an unavoidable product of the South African setting, what is the next step? ...If we must have European domination—and we must have it—how are we going to prevent the moral degeneration of the Europeans?" How, indeed? The italics are mine: the state of mind the leader writes. But now "incompatibility" can be a "fact," when none but a handful have tested it in practice, passes one's comprehension and underlines the South African tragedy—a tragedy of ignorant "repulsion" that apartheid must exacerbate and only increasing human contact can overcome.

This apart-ness and moral failure of white society can be seen very vividly in our legal system—not so much in the Supreme Court where an impartial judicial tradition has hitherto risen superior to the warped values and emotions of our society, but in jury cases and magistrates' courts. Magistrates, before whom the majority of non-white offenders inevitably come, too often reflect the prejudices of their group, either from sheer pressure of overwork or from reasons of personal temperament. The pamphlet should not just have supposed

"it is nearly impossible for any African in an urban area" not to offend against one or other of the pass laws; it should have quoted hard statistics to show that more than one-half of our "crimes" are statutory offences, that half the urban African population is arrested some time or other during its lifetime and that we have the distinction of being by far the highest jail going population per head of population of any country in the so-called free world. As to our jury system, its predictable bias in inter-racial cases is notorious. Recently the 'New Statesman' published a letter recalling that, in a case of serious assault by a farmer against an

By
C. W. M. GELL

African, Advocate Oswald Pirow (for the defence) thirty years ago objected to every juror with an English name until he secured an all-Afrikaner jury. It is a measure of the static—even retrogressive—nature of our society that he was able to repeat that performance last year in the widely publicised Rustenburg hose pipe flogging case.

In noting more than once the failure of most Christian churches (other than the Dutch Reformed Church) to practise what they preach about the colour bar, Christian Action might fairly have exempted the Roman Catholics. So far as I know, worship is mixed in all their churches, though admittedly voluntary segregation of seating is usual and non-whites often communicate last. Nor, I think, should the reproach of the Catholic school fund appeal to the other Churches be omitted. The Roman Catholics set out to raise £500,000 to keep their African mission schools (and have actually far exceeded that figure), whereas no similar appeal was attempted by non-Catholic denominations in the Union and only £42,000 raised by missionary bodies in Britain. This in some sense was due to the Catholic's willingness to operate a "Bantu Education" syllabus, trusting to outlast the present regime (as the Catholic Church has outlived so many other oppressors in different countries) and meanwhile to mitigate "indoctrination for subservience" by its general teaching of the relationship between God and man, and man and man. How this will work out when the

Government controls all teacher-training colleges and may quite possibly discriminate against Roman Catholic trained Africans in recruiting the Government and teaching services remains to be seen. The other Churches, except the Dutch Reformed Church which welcomes "Bantu Education," refuse to teach the syllabus but, apart from the Anglican diocese of Johannesburg which alone refused to rent school buildings to the Native Affairs Department and is establishing cultural centres for African children and adults, seem singularly lacking in constructive vision. One is puzzled to know how they will spend even the modest sum raised for them in Britain. Christian words and fine general sentiments we have heard in abundance from Church leaders of the various denominations; but of concerted, positive Christian action there has been pitifully little and too much of that from a few outstanding ministers and laymen, unrepresentative of their Churches and often (it seems) embarrassing to the hierarchies.

However, particular activities of baasskap may yet stimulate from these latter the practical indignation that has seemed hitherto lacking. Seldom though Anglican Church buildings are used for joint worship (or even for separate worship by different races), the Bishop of Kimberley has refused with spirit to accept a lease, subject to the condition that the site be used "for Europeans only." This restriction was on offer under the Group Areas Act with whose wide-ranging iniquities Christian Action seems (on the evidence of this pamphlet) to be unfamiliar. A few concrete examples of the sort of proposals being submitted under this Act for the eviction of non-whites by municipalities (acting on official inspiration) or by the Government's own Reference and Planning Committee, wherever the municipality is insufficiently complaisant, would have told the British public more about baasskap apartheid than many indignant generalisations. Or Christian Action could now quote the Reverend Leonard Heap (an ex-chairman of the South African Congregational Assembly) about "the threat to our churches involved in the Group Areas Act. One of our Coloured churches alone faces a possible loss of £30,000 in the rebuilding of its property; if it is told that it will be allowed to retain the use of its present build-

ings, the answer is that they become obsolete as soon as the congregation is moved away; if compensation is assured, it is cheered by the case of an African church on the Rand which was cynically offered £180 when its building was razed to the ground. One grows sick with dismay as one considers the infamy of our time. What can we do in face of a Government which will bear no reason other than its own, which is deaf to the oft repeated cry "let my people go!"—and claims the sanction for its iniquities?"

Finally, since Christian Action "has been at pains to ensure the accuracy of what is reported" in this pamphlet, a few actual errors should be corrected. Under the Criminal Law Amendment Act (p. 15) an African can only be flogged for going on strike, if he is protesting or causing others to protest against some law. *Bona fide* industrial strikes are made illegal for Africans for Africans (sentences of fine or imprisonment are usual) under the Native Labour (Settlement of Disputes) Act. Africans in the police are not confined (p. 16) to "third-class constables," but can rise to sergeant in which rank (according to a recent Supreme Court ruling) they have certain powers that white constables do not possess. The State Information Service would probably object (p. 17) that "passes" have been "abolished." But this would be a quibble, because identity books have been substituted, "specials" are still necessary to circumvent the curfew and, though whites, too, will have to carry identity cards, they are quite different in form and in the penalties for not having them one one's person to those prescribed for Africans. What has already been said about the Roman Catholic schools negates the statement (p. 22) "nor does the Minister intend that the Churches (other than the Dutch Reformed Church) shall have any control over the teaching and training of African children in Mission Schools." He intends very severely to circumscribe Church control within the narrowest possible limits. His contest with the Roman Catholics on this point may develop into a long drawn-out campaign, with the latter apparently conceding the letter of the syllabus in order to retain (as they hope) the substance of the spirit of real education. Protest in South Africa is not (p. 27) "virtually impossible with-

(Continued on page 9)

THE NEW YEAR AND THE OLD

AT this time of year it is usual to look back on the year that has passed and attempt to sum up its main features. It is customary too, to try to predict what will happen in the year that is to come. In South Africa, where the main political issues are clear-cut, these tasks present less difficulty than they do elsewhere. As to the year that is past, the only people likely to look back on 1955 with feelings of unmixed pleasure are the European Nationalists, and even in their case, as we shall see later, it may be necessary to make certain reservations. By and large, however, it is reasonable to assume that the Nationalist Party would claim 1955 as a year of consolidation of power, and as a year that showed a marked advance towards the stated goal of total apartheid.

The nine-tenths of the population of South Africa who are not members of the Nationalist Party, may, however, be excused for taking a somewhat different view. Though the Senate Act has not directly affected the representation in Parliament of the non-European people, it is impossible to escape the conclusion that this Act has been a heavy blow to the principle of democratic government in South Africa. Even if democratic rights have not been enjoyed by non-Europeans in the past, the spectacle of the power of government being concentrated into the hands of those people who are most firmly opposed to any extension of such rights to non-white people, must cause some dismay. Hardly less disturbing is the fact that opposition to the Senate Act from the largest parliamentary opposition to the Nationalists, the United Party, has been half-hearted and ineffectual. There have been protests from various political bodies, but one has looked in vain for any concerted opposition even among the whites, while opposition organised to include all the people in the country opposed to Nationalist policies has been completely lacking. In these last days of 1955, all non-Nationalists, and in particular the non-European section of the population must be disagreeably conscious of the fact that the Nationalists, by voting themselves the two-thirds majority that they lacked, have greatly strengthened their position.

This being the case, it is hardly surprising that 1955 has shown signs of a more intense application of the policy of apartheid on which the Nationalists came to power. Any organised opposition to the operation of this policy has been threatened, and these threats have been levelled more especially at non-European and at multi-racial organisations. The nation-wide police raids are still fresh in our memories, and though a satisfactory official explanation is still lacking, it is clear that these raids are part of

By

DEREK MARSH

.....

 a campaign of intimidation, designed to hinder and inhibit the operation of organisations that by their very nature and existence, expose the fallacy of the concept of total apartheid.

Of particular concern to the Indian community has been the threat provided by the Group Areas Act. So far, no Group Areas Plan has been officially adopted, but 1955 has seen several statements, and a number of hints and rumours, which have caused great apprehension among members of the Indian community. It seems clear from certain events in the Transvaal and elsewhere, that one of the most serious results for Indians of the implementation of the whole Group Areas scheme will be the loss for many of their means of livelihood. Many Indians are engaged, in commerce, particularly amongst members of other racial groups, and any concentration into exclusively Indian areas will inevitably destroy much of their business. This has repeatedly been pointed out to the Government, but the lack of sympathy shown on this important issue impels one to the conclusion that the Government has always been aware of and indifferent towards this result of its policies. Meanwhile, even before the Group Areas plans are put into operation, the threat they provide causes much individual hardship. In certain areas, which are expected to be declared white areas, non-white people are not given permission to build houses on their own land, or, if permission to build is granted, they are not allowed to occupy the houses they have built, even

on a temporary basis. All these factors point towards the much more oppressive situation that will arise when an attempt is made to put the whole impractical plan into practice.

To all who can take an unbiased view of the situation, it is clear that these and other similar measures adopted by the Nationalist Government have caused a worsening of inter-race relations. What then can be expected from 1956, and what hope is there of any improvement? It is obvious that there is not likely to be any sudden change for the better. The two-thirds majority granted to itself by the Nationalist Party will presumably enable it to manipulate the constitution as it desires, and it takes no inspired prophet to predict that 1956 will see a further intensification of the implementation of the policy of apartheid, an attempt to curtail still further any social or political contact between the different races. These measures will certainly include the removal of the Coloured voters from the common roll, but for further details one must wait for the commencement of the next Parliamentary session in January. It is not difficult, however, to predict the direction which the new legislation will take.

Since the whole concept of separation and discrimination is repugnant to people who really believe in democracy, it is not surprising to find that more people are becoming members of multi-racial organisations. These who think that a man's race or his religion or the colour of his skin should not be a bar to his progress in any field of activity, are increasingly coming to realise that active membership of an organisation like the Liberal Party is the most effective method of opposition to the principle of apartheid. Membership of the Liberal Party shows that one objects to being pushed into segregated racial groupings, that one wants to be allowed to choose one's friends and associates where one pleases, regardless of race, and, most important of all, it shows that the whole basic premise of apartheid is false, for it is possible, and indeed easy, for all the different groups to come together in a single organisation and to work fruitfully for the good of the country as a whole.

In Natal the Liberal Party is still fairly small, numerically speaking, but during 1955 it showed a steady advance. Because the Liberal Party believes in a common society, it offers the one practical alternative to the Nationalist concept of a segregated South Africa. Within the Party one finds a picture in miniature of the state of things to come in this country: Indians, Africans, Coloureds and Europeans working together on an equal basis, and finding a release from the fears and frustrations that divide the country at the present time. It is because of the advance of the spirit of Liberalism during 1955 that it was said at the beginning of this article that even the most ardent Nationalist may, after all, have had some misgivings. In the Liberal Party, plain for all to see, is the living refutation of apartheid, and it is because of this that members of the government make such incautious statements as that made by Mr. Eric Louw at Beaufort West on the 16th of December. When Mr. Louw says that Liberalism is the main threat to South Africa, what he really means is that it is the main threat to the Nationalist government. More, and more people are coming to realise this, and it is easy to predict that the ideals of Liberalism will gain more and more support in 1956. In reality, those in the Liberal camp have more cause for optimism than the Nationalists, for the present government, now at the height of its powers, can only create more and more opposition through its actions. On the other side are the people who, in spite of threats and intimidation, believe that all the people in the country can and should work together, and demonstrate their belief through their own actions. For these people, 1956 and many more years to come will be very difficult, but they can take courage from the knowledge that in the end the victory must be theirs.

.....
 We have received news from reliable sources that, because of the dispute between India and Portugal regarding Goa, the Portuguese authorities at Ressano Garcia Border (Komatipoort) refuse admission into Lourenço Marques to all those whose nationality is marked in the passport as being Indian. These whose passports state that they are South African citizens or Pakistani are allowed to enter without difficulties.

ECONOMIC CO-OPERATION BETWEEN INDIA AND SOVIET UNION

AGREEMENT REACHED

THE following joint communique regarding economic relations between India and the USSR was released in New Delhi on December 14:—

"In a joint statement issued by the Prime Minister of India, Mr. Jawaharlal Nehru, Chairman of the Council of Ministers of USSR, Marshal N. K. Bulganin and Member of the Presidium of the Supreme Council of USSR, Mr. N. S. Krushchev, reference has been made to the desire of the two countries to develop economic co-operation and expand trade relations. In this connection, the representatives of the Government of India and of the USSR have had preliminary discussions and are of the view that it will be to the mutual benefit of the two countries to increase the volume of trade between them to as high a level as possible. As a first step, in this direction, the following understanding has been reached:

(a) USSR will supply and India will purchase one million tons of steel during the next 3 years, beginning from 1956—300,000 tons in the first year and 350,000 tons per year in the two subsequent years. The terms and conditions of supplies are to be settled by subsequent negotiations.

(b) During these three years, USSR will sell and India will purchase such equipment for production of oil mining and other equipment and goods as may be agreed upon between the parties. The terms and conditions for the sale and purchase of these goods and equipment will be settled by subsequent negotiations.

(c) USSR will increase substantially its purchases from India, both of raw materials and of manufactured goods on terms

both Governments will grant maximum facilities allowed by their respective laws, rules and regulations and will render all possible assistance for the same.

"In view of the increased volume of trade now envisaged and in order to provide adequate shipping facilities, both Governments consider that it is necessary to organise regular shipping services to be run by India and the Soviet ships between the ports of India and those of USSR.

"The representatives of the two Governments have further agreed that delegations will be sent from USSR to India and/or from India to USSR at the earliest possible date to discuss the terms and conditions and to enter into agreements to implement the above understanding."

AN AGE OF CRISES

(Continued from front page)

world's sickness. The machinery for it is not difficult to devise. It can be an extension of the federal principle, a growth of the idea underlying the United Nations, giving each national unit freedom to fashion its destiny according to its genius; but subject always to the basic covenant of the World Government.

We talk of the rights of individuals and nations, but it must be remembered that every right carries an obligation with it. There has been far too much emphasis on rights and far too little on obligations, if obligations were undertaken, rights would naturally flow from them. This means an approach to life different from the competitive and acquisitive approach of today.

Today fear consumes us all, fear of the future, fear of war, fear of the people of the nations

RACE RELATIONS COUNCIL MEETING

Opening the 26th annual meeting of the S A Institute of Race Relations in the Wesley Hall, Durban, the Hon. Richard Feetham, Q.C., said it was necessary to ask whether schemes involving large scale displacement of persons accorded, could be made to accord with any conception of justice and fairplay to the racial groups affected by the schemes.

Dr. Ellen Hellmann in her presidential address said "Apartheid in the form of territorial separation does not have the overwhelming support of White South Africans; instead the electorate supports the order of society which now obtains and the privileges which it confers on all Whites without exception.

THE AZAD CRICKET CLUB

The members and officials of the Azad Cricket Club, Jeppe, Johannesburg, wish to take this opportunity to thank all those who attended the film show, and donated towards the collection organised in aid of the club. They also express their sincere thanks to those of their patrons and supporters who willingly sacrificed their time to assist in this task.

EARN

the big salaries which are paid to business executives who have reached their commanding positions because they have the required knowledge in financial administration. Their knowledge came from training. You, also, can get to the

TOP

by taking The School of Accountancy Postal Courses, which include Accountancy, Secretaryship, Costing, Banking, Municipal Service, Building Societies, B Com. Degree. You will soon be on the road to a bigger

SALARY

You won't believe it until you've seen for yourself, so... try it! See the difference when your stoeps and window ledges are gleaming with Sunbeam's rich glowing colours

Pakistan Letter

(From Our Own Correspondent)

Karachi, December, 1955.

THE year 1956 will open for Pakistan with at least two unresolved problems of the greatest weight, namely, the adoption of a constitution and the consequences of the Asian tour of Marshal Bulganin and Mr. Khrushchev.

Touching first on the problem of the constitution, this has proved as intractable a puzzle as at any previous time and despite the hopes attached to the assumption of the Prime Ministership by Chaudhri Mohamed Ali, the expectations of the public have not so far been realised. No doubt, the greatest efforts are being made towards the drafting of a constitution that will satisfy the needs of the unusual situation of Pakistan, but the almost uninterrupted adjournment of the Constituent Assembly, broken only by brief meetings for business of a comparatively unimportant nature, has led to misgivings on the part of the people. Only recently a leading Karachi newspaper which is a strong supporter of the present Government and which has consistently approved of the changes which brought about the creation of the present Cabinet, published a forthright editorial calling upon the Prime Minister to take the public into his confidence and let Pakistan know what it is that obstructs the drafting of the constitution.

Seemingly in response to this, the Prime Minister ventured a statement in which he observed that difficulties of viewpoint as between the two wings of the country provided a serious impediment in the way of concluding the draft and this evoked an immediate reply from a member of the Cabinet, Mr. A. K. Fazlul Huq, who leads the East Bengal membership of the present coalition, in which he said that the people of East Bengal were "heart-broken" by the suggestion that blame for the delay should be laid at the door of East Bengal. The Prime Minister's retort was somewhat sharp and he let it be known that if disagreement continued without any sign of solution he would advise the Governor-General of failure and this would lead to another dissolution.

But the fact is that the difficulties of constitution-making arise almost entirely from the east-west problem which is the source of many differences of

outlook with respect to such vital matters as national language, management of economic policy, conditions in the public services and even foreign policy. Such other important elements as the position of Islam in the constitution, the nature of the policy it is proposed to create and similar matters become comparatively unimportant when measured against the difficulty of satisfying both east and west wings.

The reports of the Basic Principles Committee which were issued a considerable time ago although they failed to produce a constitution for Pakistan, cleared much of the ground and disposed of much that, even if pedestrian, nevertheless required discussion and decision. They failed, however, to dispose adequately of the east-west problem and its consequences and it is around this that all argument and dispute have crystallised. To some extent, the creation of the consolidated province of West Pakistan, in itself a desirable measure of reform, has thrown the east-west problem into greater relief. Pakistan now emerges as two areas, each solidly composed, a thousand miles apart, with many differences arising from language, climate, ethnic origin and economic circumstances. These circumstances at once give rise to the question of the degree of control which each province shall have over its own affairs and, as a corollary, the ultimate strength of the centre.

Even at the time when the creation of the West Pakistan Province was under consideration, the question of the status of the Federal Capital came forward as a subject of fierce controversy and a compromise was reached whereby Karachi was to be included in the western province but should continue to be administered by the Central Government. It may be that these paper solutions which, in reality, satisfy no one, are necessary to enable the affairs of the country to go forward, but every Pakistani must hope for the day when unreal methods of this kind can be abandoned once and for all.

Although the present Government coalition, consisting of the Muslim League led by Chaudhri Mohamed Ali and the United Front, led by Mr. A. K. Fazlul

Huq, has laboured greatly to produce a draft constitution, almost no news has been permitted to leak out. It may be considered certain that most of the difficulty touches on the question of distribution of powers between the Central Government and the two provincial governments and it seems that Mr. Huq's aim has been to secure as many subjects for provincial administration as possible. At the same time, Mr. Huq has made public statements as to the desirability of a strong centre. Conceivably, it is possible that provincial governments can be charged with responsibility for administering many public affairs that might otherwise seem suitable for central administration (it is rumoured, for example, that Mr. Huq wanted Posts and Telegraphs to be under provincial control) without, at the same time, reducing the Centre to a nullity. It may be possible to give the Centre such over-riding powers of ultimate supervision as will not strip the Central Government of all meaning, but, even if this be so, the more that each province becomes a self-contained administrative unit, the less the prospects of gradual assimilation of east and west into a Pakistan in which these geographical considerations lose their importance.

Even if, therefore, the Centre remains strong, the failure of the two wings to come closer together must in the end weaken it. On the other hand, if the Centre is not equipped with strength, or the appearance of strength, the status of Pakistan in world affairs may be called seriously into question. The problem is, indeed, a vexed one, but it has to be faced and no one in Pakistan can feel that his country is completely established until the constitution is written, approved and adopted.

The visit of Marshal Bulganin and Mr. Khrushchev to India, Burma and Afghanistan and the pronouncements made by the Russian leaders, especially Mr. Khrushchev, in the course of this tour, can leave no doubt in the minds of the people of Pakistan where they stand with reference to Russia and the cold war. Although Indian and Burmese leaders have on various occasions, disassociated themselves from certain statements made by the Russians, the fact remains that the tour has been utilised by Marshal Bulganin and Mr. Khrushchev to throw off a number of people, including their hosts. It is, of course, perfectly possible that much of what they had to say was intended for consumption at home rather than for acceptance abroad and

such incidents as that in which Mr. Khrushchev rebuked a French press correspondent for being a Frenchman strikes the dispassionate observer less as an attack on colonialism than as an imitation of Ribbentrop's showmanship when he gave King George V the Hitler salute.

With respect to Pakistan, the Russian leaders have clarified a number of points which hitherto were, in some ways, unclear. They have explicitly stated that Kashmir is part of India and has become so, in their opinion, by virtue of a decision of the Kashmir people. They consider the present Prime Minister of Kashmir, Bakshi Ghulam Mohamed, to be their personal friend and they have invited him to pay a visit to Moscow. The Russian leaders have expressed sympathy for the Afghan view of the Pakhtoonistan question and they consider that any settlement of the matter, as between Afghanistan and Pakistan, must take into consideration the interests of the Pakhtoon people. Mr. Khrushchev accused Pakistan of trying to impose its own views on to Afghanistan and before leaving that country, the Soviet leaders made a promise of financial aid to Afghanistan amounting to \$100 million.

The Russian bear has thus entered South-East Asia with a flourish and everywhere they have, the Russian leaders have been received by enormous crowds and immense interest, if not always with enthusiasm. Everything they have said has been recorded with minute care, whether it was a carefully prepared speech on some great occasion, or mere badinage between the Marshal and the Party Secretary. If the intention of their visit was, primarily, to make a deep impression on the millions of India, they have unquestionably succeeded and, as a close neighbour, Pakistan has not failed to observe all of these events with close attention.

The Russian leaders have also succeeded in introducing an element of chilliness in the relations between India and Pakistan which, if not exactly cordial, showed signs of increasing warmth, but such is the intensity of feeling which the Kashmir question arouses in the breast of every Pakistani, that the statement of the Russian leaders has created an atmosphere now heavy with suspicion and resentment.

The statement made on this and other subjects have served, among other things, to convince the people of Pakistan

that in joining the Baghdad Pact, in making a Treaty of Mutual Assistance with the United States and in participating in SEATO, the Government has done well. If it be suggested that had Pakistan refrained from adopting this alignment with the west, Russia might not have been so ready to support India's claims to Kashmir, and to support Afghanistan in other matters, the reply is elicited that this establishes the insincerity of the Russians in any case. This attitude arises from the intense belief of Pakistan that on the question of Kashmir and Pakhtoons right is, beyond all cavil and

argument, on its side and it is this consciousness that has made Pakistan so resentful of much that has been done, or left undone, not only by India, its direct rival in these affairs, but by other nations, especially the permanent members of the Security Council.

Still, Pakistan should not be ungrateful to the Russian leaders. They have restored life to certain issues, notably Kashmir, which threatened to become extinct by sheer inactivity, and it is quite certain that Kashmir and other questions have again acquired world interest because of the Russian tour in Asia.

ORIGINAL CORRESPONDENCE.

BRIDGE-MAKERS AND MENDERS WANTED —FINAL INSTALMENT

THE EDITOR, 'INDIAN OPINION.'

SIR,—In our concluding contribution we propose to cite historical instances which show the rewards of bridge-makers. Let us take Queen Victoria who laid a solid foundation for the Commonwealth to which we delicately belong. My father as an interpreter for our Paramount Chief attended the Jubilee of Queen Victoria's reign. That monarch was rewarded for her work as a bridge-maker when she saw representatives of many Races, Colours and Creeds. I spell these words with capital letters because that is the glorious part of the picture of our Commonwealth. My father was nearly 100 years old when he died. He had forgotten some things—but not Queen Victoria's reward as a bridge-maker.

As bridge-makers, we are therefore in good company. That is a reward in itself. We can be in the company of Rulers!

For the benefit of young people, let us take a simpler case. Some people were perishing in a snow capped mountain. One of them noticed a man who had become really hopeless. Taking pity, he went over, and started to help him. After rubbing and rolling him over and over, he was astonished to find that he had saved himself as well as the other poor "fellow." What a reward!

These two instances have something in common—lengthening of one's span of life. Queen Victoria reigned longest—barring a Monarch in Austria.

In 1918 I was a lecturer in Grahamstown. I was knocked

down by the influenza epidemic. As I became very worried about the welfare of young people, God mercifully saved me. A young European lady was instrumental in helping me back to strength. Sarah was not ashamed to dress me up, and take me—weak as I was—for a three or four minute walk until I could do it without help. She was a bridgemaker. When I recovered people congratulated her. What a reward! I can see her smiling as I outran some people to prove I was out of danger. Is an approving smile not a reward? Ask a kind mother who became a bridge for a child that had to be born to help the nation. Ask Miriam the elder sister of Moses.

Let us turn to Zulu history before going to the Mahatma Gandhi's contribution. White people could not correctly—at least in detail, write Zulu history by themselves. The Zulu warrior—Shaka started a well-disciplined army from scratch. As he conquered tribe after tribe, he reaped his reward. I do not like that reward. But we are creatures of circumstances. However, he reaped another reward. As he was the killer of his brother Sigujana, he was killed by his brothers. Dingana was active in the killing of Shaka. Dingana was killed as a killer. When history comes to Mpande an interesting phase starts. It was Mpande who flatly refused to kill even the notorious abatakati or wizards. What did he do to escape the clamour for the wizard's deaths? He became a bridgemaker. A fertile portion of land near Mkhuzi was de-

clared "Izwe labathakathi"—refuge place for wizards. He had a sense of humour. He argued that if there were wizards worrying his people, he only had to give them scope to exercise their craft on one another. One by one, they were deported to a place which was congenial to them. I inspected the area with deep interest in 1940. No one killed Mpande who refused to kill even wizards. "Give them a rope long enough and they will hang themselves." Did the king Mpande collect his reward? Yes, he died of old age. Shaka reigned for only twelve years. "God is no respecter of persons," we are told in the Bible. Queen Victoria reigned longest. She was not concerned with race, colour or creed. So she got bridgemakers for the kingdom.

"We live in deeds, not years." I smiled broadly when an old gentleman—a European, told a packed hall of parents and children a story about me. In conclusion he said, "I can write a book about what he did for you in this school—not to mention his last school. There were applause even from the fellow-teacher who hesitated to co-operate with me. He was converted in a public place. What a reward!

At the age of 16 years I asked a professor who was a Christian what we would reap in the life to come. I was definitely not a Christian then. "Ernest, my boy," he said, "that is a manly question of deep significance to all Christians—I will explain." In short, he told us that Moses, David, Solomon...right down to Judas who betrayed the Son of God—all these people did not know we would discuss them as we do now. He paused. He was choked with emotion. If only they knew, what a different contribution they would make. He elaborated. I was converted in a public place. I resolved to be a bridgemaker for young people. I have been a schoolmaster for over forty years. My father wanted me to be an interpreter for the Supreme Court Judges at the Cape. Later, I was to be an attorney. I was most anxious to be a bridge-maker immediately I was converted in that public place.

Let me now tell young non-whites what they can do as bridgemakers and menders to reap the highest reward. By the way, other avenues are within the reach of the very youngest. Fetching milk in the early morning before the old people get up. Making it possible for a member of your family to get a really good

Christmas time. By separating boys who were going to fight by furnishing the 1/- they both want etc. etc.

But here is a God-given prize. In our country—unlike the Federation north of us, we have no voice. Then a new political party has been formed. Many despise it. Some criticise it for no good reason. I refer to the Liberal Party. Here is our golden opportunity! If, as I suggest, it is the only one for non-whites, let us pack it until there is no more room. I can't understand some of our people. Perhaps we have been deceived too long. But can't we distinguish between day and night. The Federal Party some re-deeming qualities. But the Liberal Party is tip top for our country. There is no £ 8 D "glove" about it. Let us pack it.—Yours etc., AN AFRICAN.

OUR APARTHEID SOCIETY

(Continued from page 4)

out contravening oppressive Acts." Protest may involve inconvenience, such as visits from the Special Branch, difficulties with passports, etc. But it remains at present perfectly possible. What is more difficult without running into legal trouble is effective, constructive action in support of protests. There is not at present (p 28) much pressure on prison space to accommodate political prisoners, because banned men are not often "resisting" their bans. As to cattle culling (p 14) the real parallel is not the rather involved one cited about a capital levy in Britain, but the inability of alien governments to impose drastic social reforms upon unrepresented subjects, such as occurred over caste in India and swollen shoot disease on the Gold Coast. The moment a government is recognised as representative, radical social and economic reform becomes possible by consent, where force was previously impotent to impose it. In this observation from recent historical experience lies the whole future destiny of South Africa.

SEED CATALOGUE

Distin's 1955-56 illustrated descriptive Seed Catalogue. If not in your possession already please write for free copy to Distin's Seeds, Box 2060, Johannesburg.

Wit And Humour

A Scotsman was inquiring the cost of hiring a horse.

"How long do you need it?" asked the stableowner

"The longest you've got," replied Sandy, "There would be five of us going"

—o—

Collecting fare the bus conductor stopped beside a small boy, who felt in all the pockets and looked under the seat while the conductor was waiting

"What's the trouble sonny," he asked.

"I had a two shilling piece and I've lost it"

The little fellow looked so upset that the conductor's heart was touched and he gave him a ticket free. The boy looked up, on the point of tears, and whimpered:

"And what about my change?"

—o—

"During the last few years my health has been ruined by worry."

"Worry about what?"

"About my health"

—o—

A little girl ran down the garden path to meet her father. "Daddy!" she shouted excitedly, "I got top marks at school for dictation"

"You get more like your mother every day," he smiled.

—o—

"A cigar should never be lit twice," remarked the club secretary

"No, and there are cigars which should never be lit once," returned the new member.

A European, star horseman at a famous circus, visited a Texas ranch and was invited to try his luck with an untamed horse.

He was unseated in less than four seconds "These Texas horses can certainly buck," he panted.

"He didn't buck," a local cow hand said casually. "That cayuse was merely hiccuping."

—o—

"Did you marry me for my money, or my own sake?" asked the wealthy man.

"For my own sake," was the reply.

—o—

"They are very mean at this hotel, aren't they?" grumbled the new arrival.

"What do you mean," asked another guest.

"Well, when I rang down for a newspaper they said they'd send a page up!"

—o—

"So you are the man who stepped forward when the sergeant asked for a volunteer for special duty?" questioned the C.O.

"Not exactly, sir. The rest of the line stepped back!"

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No 213 Macosa House, Second Floor, 17 Commissioner Street, Ferreirstown, Johannesburg. Phone 33-1654.

Surgeons, doctors and nurses leave nothing to chance. In hospitals, surgeries and clinics throughout Southern Africa and overseas, Dettol is the antiseptic largely preferred in the fight against infection. For Dettol is both powerful and safe. Let the wisdom of the specialists be your guide and assurance: whenever infection threatens in your own home... use Dettol promptly.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

68

9558-3

LATEST ARRIVALS OF RECORDS AND CALENDARS FOR 1956

Film Star Technicolour Calendars	2	0	each
National Leaders Calendars	2	8	"
Religious Calendars	2	8	"
Vivekanand Calendars	2	3	"
Ramakrishna Calendars	2	3	"

LATEST RECORDS

Lunka-Dahan	5	Records	38	0
Hari Darshan	3	"	23	3
Aurat	5	"	38	9
Bauz	5	"	38	9
Jadoo	5	"	38	9
Badal	2	"	15	6
Dost	3	"	23	3

Gujarati Film Song Books 9d. Each.

Nastick, Udan Kota's, Shamela, Rungila, Taxi Driver, Boot Polish, Lunka Dahan, Hari-Darshan, and Patita.

Record Packing 2/6 for Union and 7/6 for Rhodesia.

Obtainable from:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorno Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

BONES WANTED

We Pay
£7 PER TON
F.O.R. your
Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

For Full Particulars write to:

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.

SARNIA,

NATAL.

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI—Krisnadas	12	6
A RIGHTEOUS STRUGGLE—Mahadev Desai	2	8
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II.—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR—M. K. Gandhi	1	0
Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Oleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol. I)—N. D. Parekh	15	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"
P. Bag, Durban, Natal.

'INDIAN OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, political and
Social Advancement Of Indians
In South Africa.

Published Every Friday,

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union £1 10s. 6d. Annually

" " " 15s. 6d. Half-yearly

Outside the Union £1 15s. Annually

" " " 17s. 6d. Half-yearly

Become a Subscriber and persuade your friends
to do likewise.

Apply to—

Manager,
Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE?—Dr. V. K. R. V. Rao	3	0	ENVIRONMENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland	6
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6	SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5 0
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6	AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23 0
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings and Utterances)—M. K. Gandhi	10	0	TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT—An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14 0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars)—K. T. Shah	15	0	WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2 6
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0	GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2 6
DELHI DIARY—Gandhiji	10	0	THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH—M. K. Gandhi	15 0
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6	UPANISHADS FOR THE LAY READER—C. Rajagopalachari	6 0
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0	VEDANTA THE BASIC CULTURE OF INDIA—C. Rajagopalachari	5 6
A PROPHET OF THE PEOPLE—T. L. Vaswami	3	6	INDIAN CHRISTIANS—G. A. Natesan	7 6
GITA MEDITATIONS—T. L. Vaswami	8	6		
KRISHNA STORIES—T. L. Vaswami	7	6	Obtainable from:	
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0	'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal.	

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN".

Phone 29388.

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS
AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants

Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

FOR ...
RUBBER STAMPS

AND

PRINTING

CONTACT ...

STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS

AND

RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET — DURBAN.

PHONE 61006

P.O. BOX 2782

TELEGRAPHIC ADDRESS

"QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
Key to Health—M. K. Gandhi	1	6
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	8
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924-48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi	8	6
—M. S. Patel		
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling		
—M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
Unto This Last—M. K. Gandhi	1	0
The Gospel of Selfless Action or		
The Gita According to Gandhiji		

The finest Gift for this Year's Christmas Presentation you can give is a good Book on Indian Teachings

Just Arrived.

Now On For Sale.

Bagavad Gita (The Song of God			
—Swami Prabhavananda	5/6		
Bagavad Gita Sloka in English			
—Sir Radhakrishnan	14/9		
How To Know God Patanjali			
—Swami Prabhavananda	10/9		
East And West In Religion			
—Sir Radhakrishnan	11/6		
Religion Of The Good Life			
Zoroastrianism	11/6		
My Gandhi (Who shook the world)			
—J. H. Holmes	14/6		
Lectures From Colombo To Almora			
—Swami Vivekananda	14/9		
Selections From Vivekananda	Advita Ashrama
Hatha Yoga fully illustrated—Theos Bernard	15/9
Yoga And Health (fully illustrated real Life Book)	25/-
Heaven Lives Within Us—Theos Bernard	15/6

પુસ્તક ૫૪ મું—અંક ૧
તા. ૬ જાન્યુઆરી, ૧૯૫૬.
કુટક નકલ છે. ૬
૩૨ શુક્રવારે બહાર પડે છે.

ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

૨ જ કહાણી

પુત્રની સામગ્રીમાં દિપ્તિની જ્યોત માણસને કહે છે. "મા માઈ ધ્યેય છે પોતે બસાવું, બધા જુડુ, નાશ પામવું અને બીજાને થોડા પ્રકાશ આપવું આપવો ઉપયોગી થવું. હું પણ તેમ કરું." આ જ્યોતનો સંદેશ છે.

—○—

સારી વાત તો એ છે કે, માણસને પોતાના નૈતિક સૂત્રોને વકાદાર રહે તો મહાન વિપદ કે કસોટીની પળમાં પણ તે દુઃખ સુકાત રહી શકે છે. પવિત્ર શાસ્ત્રો અને આધ્યાત્મિક ઇતિહાસની હજારો વાતો આ સત્યનું સમર્થન કરે છે.

—○—

ઉજળા વસ્તુને ઝડી જવાથી આપણે સ્વચ્છ નથી બની જતા પણ મેઘી વસ્તુના સ્પર્શથી આપણે મેઘા તો બનીએ જ છીએ.

—○—

જે માણસ પોતાના પરસેવાની રોટી ખાય છે તેને ધરતી-દર્શન માટે ક્યાં જવાની જરૂર નથી.

—○—

જે માણસ પોતાની સુસીખતાને હસી શકે છે, જે ચીંતામાં રિમત કરી શકે છે તે વીર, ધીર અને તત્વજ્ઞાની છે.

એક કહાણી

(ભાઈ ચરનસરન 'નાઝ')

સુન લો એક કહાણી!
સારી ધરતી કાંપ રહી, થી
માનવતા ભી કાંપ રહી થી,
લોર મે' ભી યા લોર અંધેરા
હર હો જઈસે નાઝ સવેરા
એસે મે' ઇંક દીપ જલાયે

આયા થા ઇંક જ્ઞાની
સુન લો એક કહાણી!

દીપ કો સુરજ બનનાના થા,
સારે જગ કો ચમકાના થા.
અંધિયારે સે હોડ લી ઉસને,
યહ ધરતી ભી છોડ દી ઉસને.
સત્યકા ઉસને માર્ગ દિખાકર,

સ્વર્ગ લોક કી ઠાની.
સુન લો એક કહાણી!

જબ અંધિયારે મે' ટકરાતે
ભાઈ ભાઈ ભી લડ જાતે,
એસે મે' વહ દીપ જલાતા,
સખ કો સીધી રાહ બતાતા,
સીધી રાહ બતાને વાલી

ઉસકી સચ્ચી બાની
સુન લો એક કહાણી!

કઈલી વહ બાની કુલ જગ મે',
ઉસ કા દીપ જલા હર મગ મે'.
સત્ય હે બગવન સત્ય ખુદા હય,
સત્ય કા પાલન હી પુન હય.
ઉસ સે સીખો હનીયા વાલો

એકા ઐર દુરબાની,
સુન લો એક કહાણી!

ધીરુભાઈ પી. નાયક

પુલકીપર, સુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ
હાઈદરાબાદ અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન
માર્ગે સુસાફરી કરવા પરે બેઠા અમારી મારફતે પુલકી કરો.

ઈંગ્લી, આગ, ચોરી, હુલ્લક, અકસ્માત, પ્લેટઆસ, વિગેરેના વીમા અમે
ઉત્તરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લેયરન્સ
સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી
બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મદત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓરિજીનાલ અને થોર્ડશાયર
ઈનરસુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રાતનિધિ.

Phone : 33-9033. 29c Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

કરનીચર! કરનીચર!! કરનીચર!!!

બેડરૂમ છુટ, હાઈનીઅરૂમ છુટ, વોઈરોમ, હરેસીમ ચેસ્ટ,
સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ટેસ્ટ, પુલક કેસ, ટેબલ, તલન કીફાયત
ભાવે ખરીદી શકશો. બંને પધારી લાભ લેવા ચુકશો તબિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન હરેસર—

જે હમણી રેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈ-
યાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવેના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર
આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

યુનીલાલ પ્રધર્સ

હમણાજ ખુલ્લો મુકલો માલ !

ન્યુ ધરા હાપેલી નીનન સાડીઓ ૬ વાર શી. ૪૬-૬
જરીની કીનારવાળી ન્યોરનેટ ઝપ" વારની શી. ૧૫-૦

પાટલી પાલવ અને આખી ભાત વાળી

રેશમી હાપેલી સાડી પા. ૭-૧૦-૦ થી ઉપર
બેવડી કીનારની સાડી કેપ ઝપ" વારની શી. ૩/૧૧ થી ૭૫૩

સુતરાઈ સાડીઓ છેલ્લી ઢબના રંગો અને હાપે વાળી

પાંચ વાર શી. ૨૭-૬ થી ઉપર

૭ વાર શી. ૩૬-૬ થી ઉપર

C.O.D. અને ટપાલથી આવેલા ઓર્ડરને તુરત ધ્યાન
દેવામાં આવે છે.

જોઈએ તો સાંખ્પલ ચોકલીથું.

યુનીલાલ પ્રધર્સ

(પ્રા.) લીમીટેડ

૬૩ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, હરબન.

ફોન : ૨૪૦૦૩

પી. ઓ. બોક્સ ૮૨૨

Telephone :
20951

177 Grey Street
DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન :
૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ
હરબન.

ભગત્સ વેજેટેરીયન લાઉન્જ

(પ્રોપ્રાયટર : જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશલિસ્ટ

બેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અને મીઠાઈઓ પુરી પાડીએ છીએ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૬ જાન્યુઆરી, ૧૯૫૫.

દક્ષિણ આફ્રિકાનું ઉત્ખલ નામ

જાવા વરસને દિવસે રેડીયો પર બોલતા ગવરનર જનરલ ડો. ઇ. એન્સને દક્ષિણ આફ્રિકાનું નામ પરદેશમાં ઉજ્જુ થાય એવો પ્રયત્ન ચાલુ વરસ માં કરવો. એમ કહ્યું હતું અને વાતપર સહમત છીએ કે જરૂર આ દેશનું નામ ઉત્ખલ થવું જોઈએ. આ દેશનું નામ શા માટે પરદેશમાં અજાણ મળ્યું થયું છે. એ વિશે બે મત છે. અમારો દ્રષ્ટિબીંદુ બુદ્ધો છે.

આપણો આ દેશ પરદેશમાં અજાણમણો થયો છે કારણ કે આ દેશ પર રાજ કરતી પ્રબલ બધી ભેગી પ્રબલના ઉપર સમ ભાવે રાજ કરતાં આવડતું નથી. આપણે ખરાબ છીએ અથવા આ દેશની પ્રબલ ખરાબ છે તેથી આ દેશનું નામ નથી બગડ્યું આને જે સરકાર સત્તાપર છે તેની રાજનીતી અને જીવનનું તત્વજ્ઞાન એટલું બધું ભયજનક છે કે જેથી હુનીયાની શાંતીને અને સહીસલામતીને ધકકાનો પહોંચશે આથી જ હુનીયાના બીજા રાષ્ટ્રોએ પોતાનો વિરોધ વ્યક્ત કર્યો છે.

અમે પહેલા પણ આ કટારો માં જણાવી ગયા છીએ કે યુનીયન સ્થાપવાનો હેતુ બધી પ્રબલ અને બધા વહોને ભેગા રાખવા નો હતો એ તેમ ન માનવામાં આવે તો તે મોટી ભુલ છે. અને એનો હેતુ બે ગોરી પ્રબલ બીન-ગોરી પ્રબલને કચડી પોતાની સત્તા જમાવે એવો માનવામાં આવે તો એ મહાન ભુલ ગણાય. નેશનલીસ્ટ પક્ષની સરદારી નીચે જે આજ સુધી ગોરાઓનું યુનીયન હતું તે પણ હવે તો નથી રહ્યું.

યુનીયનના આદર્શોની સામે જે ભય છે તેની રક્ષા કરવા સ્થાપવામાં આવે છે. એટલું જોખમુ છે કે બે નેશનલીસ્ટ પક્ષ પોતાના પ્રબલસત્તાના વિચારો માં બીજાને અવગણી આગળ

વધશે તો કેટલોક ઇંગ્લીશ બોલા નારી સમાજ તેનો વિરોધ કરશે અને યુનીયનમાંથી નિકળી જશે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં રંગીન માણસોને આજ સુધી જેવું વર્તન દાખવવામાં આવ્યું છે તેના પરથી તેમને ઘણા વખત પહેલાથી જ માલમ પડ્યું છે કે રાજકર્તા એનો યુનીયનનો આદર્શ ઘણા સંકુચિત છે. કારણ કે આપણે માટે તો જ્યારથી યુનીયન સ્થાપાયું છે ત્યારથી જ યુનીયનના આદર્શનો ભંગ થયો હતો.

રાજકર્તા પ્રબલનો આ આદર્શ ના ભંગથી બીજા રાષ્ટ્રોને ભય માં મુકયા છે. આથી બીન-ગોરા અને ગોરા દેશો બુદ્ધા બુદ્ધા સમુદ્ધમાં ગોઠવાઈ ગયા છે. આને તેથી બે વિચાર શ્રેણીઓ આપણે જોઈએ છીએ. એક એ કે ગોરાઓ બધા બીન-ગોરાઓ ના માલિક થવાને સરખયા છે એમ માને છે. અને બીજી વિરોધી શ્રેણી છે કે જે એમ માને છે કે બધાએ સમાનતા અને સંપત્તી રહેવું. આ બન્ને વિચાર શ્રેણીના બુદ્ધા માર્ગોથી બન્ને પક્ષો વચ્ચે મોટી કાંટ પડી છે. વિચાર થાય છે કે બે આ દેશના ગોરાઓ પોતાની ટુંકી દ્રષ્ટી બદલશે નહીં તો બધા કાળા અને ગોરા સંપત્તી ભેગા કેવી રીતે થઈ શકશે ?

દેશના આ બે બે ભાગલા પડયા છે તેનાથી દેશને નુકશાન છે. જે દેશના લોકો એક બીજા નેજ પોતાના કટ્ટા હુસ્મનો માને તે દેશનું ભાવી પતનજ છે. રંગ ભેદની નીતી એ હુસ્મનીની નીતી છે એનો ધ્યેય એ છે કે એક પક્ષે બીજા પક્ષ પર બુલમ ગુબરવો. આ બધી સત્તામણી અને અપમાનોથી રંગવહોળાના મનમાં કાંતીની ભાવના પેદા થાય છે. દેશની મોટા ભાગની પ્રબલ આ માર્ગે વિચાર કરતી થાઈ છે તેથી હુનીયાની શાંતીને ભય માલમ પડે છે.

આપણા દેશમાં ફક્ત અસમાનતા એ એજ નથી દક્ષિણ આફ્રિકા યુનાઇટેડ નેશનનું સભ્ય છે અને તેના સભ્ય તરીકે યુનાઇટેડ નેશનના આદર્શોને તેને માન આપવું જોઈએ. આને પરિસ્થિતીએ છે કે દક્ષિણ આફ્રિકા એ આદર્શોનો પણ ભંગ કરી રહ્યું છે. બીજા દેશો હકકથી દક્ષિણ આફ્રિકાને બતાવી શકે છે કે તે જોટે માર્ગે જઈ રહ્યું છે. પણ દક્ષિણ આફ્રિકા હુનીયાના મતોને પણ ઠોકરે ઉઠાવે છે. આથી જ યુનીયનનું ઉત્ખલ નામ બગડ્યું છે.

દક્ષિણ આફ્રિકાની પ્રબલ એ આ નિતીને સાચી કરવા માટે સાથે રહેવું અને રંગીન પ્રબલ ઉપર હુમ્મ લાદવાં જ કરવું એ

જોડું અને ભયજનક છે. જ્યાં સુધી આ દેશમાં આપણે એક બીજા દેશના ભાગીદાર તરીકે રહેવાનો પ્રયત્ન નહીં કરીએ તો ત્યાં સુધી રંગવહોળા ઉપર તો બુલમ થશે જ અને તેથી દક્ષિણ આફ્રિકાનું નામ વર્ગોવાશે જ. દક્ષિણ આફ્રિકાએ હવે એવી નિતી ગ્રહણ કરવાની જરૂર છે કે જેથી રંગવહોળાઓને અને બહારની હુનીયાને જણાય કે દક્ષિણ આફ્રિકા એ રંગવહોળાનો વિરોધ પક્ષ નથી.

અમે બીન-ગોરાઓ આ દેશનું નામ ઉત્ખલ કરવા માટે અમારથી બનતુ કરવા તઈયાર છીએ. પણ એ રંગભેદની નીતી હશે ત્યાં સુધી નહી બની શકે.

નોંધ અને સમાચાર

શ્રી. મણીલાલ ગાંધી

અમારા વાંચકોને જણાવવું પડે છે કે શ્રી. મણીલાલ ગાંધીને ફરી પાછા ડાકટરના કબ્રવાથી હોસ્પિટલમાં ખસેડવા માં આવ્યાં છે. ડાકટરોને તેમની તબીબતની સ્થિતિથી સંતોષ નહોતો થયો કે ન્યારથી તેઓ ઘેર આવ્યા હતાં. તેમના મંદવાડથી આ પત્રને ચલાવવું સુધીયત મધુ યજ્ઞ ગયું છે. આથી અમારી નૂટીઓને વાંચકો ઉદારતાથી નબળી લેશે એવી આશા રાખીએ છીએ. પોતપોતાના મામના છાપાઓના કર્તોગો અને સામાજિક અખરો મોકલાવી અમને વાંચકો બે મદદ કરશે તો તેના અમે વહુ આભારી થઈ અમે બધા મિત્રોને ફરી આભાર માનીએ છીએ કે જેઓ એ શ્રી. ગાંધી માટે શુભેચ્છાઓ અને પ્રાર્થનાઓ કરી છે. તમારા સહયોગ માટે આભાર.

ગોવા સત્યાગ્રહ

પંડિત જ્વાહરલાલ નેદરેએ ધારા સભામાં જણાવ્યું હતું કે ૨૬ સપ્તાગ્રહીઓને ૪ વરસથી માંડીને ૧૦ વર્ષ સુધીની સજાઓ ગોવાની સરકારે કરી છે. માહિતી મળી છે તે મુજબ ૧૯ સપ્તાગ્રહીઓ ગોવાના સત્યાગ્રહમાં પ્રવેશ્ય થયા સત્તા ૩૬૦ સપ્તાગ્રહીઓને ભેલ-ગામ, કેવાડા, અને રત્નાગીરીની હોસ્પિટલમાં સારવાર લઇ રહ્યા છે જેમાં મુખ્યત્વે ગોળીથી જખમાવલ અને લાકી ચાળ થયેલાઓ છે. ૧૨૭ની

અંબીર સ્થિતી હતી અને એમાંથી ૬૬ ગોળીથી વિધાયલા હતી. સરકારે સીધી એ લોકોને માટે માવજતની સમવડ નહોતી કરી પણ આડકતરી રીતે સરકારે ઘણી મદદ કરી છે. ગોવાના વર્તમાન પત્રે સત્યાગ્રહીઓ પર જે બુલમ કર્યો હતો તેની ઘણી તારીફ કરી હતી.

મી. પીરિજશાહ તવાડીયા

નેહાનીસખમના પીરોજશાહ જીવણ જી તવાડીયા કે જેઓનું ગુરવાર તા. ૨૯-૧૨-૫૫ ના હાટ ફેલથી રસ્તામાં જતાં જતાં પડી જઈ મેરણ નીપળ્યું હતું. સ્વર્ગસ્થની ઉંમર ૬૨ વર્ષની હતી. સ્વર્ગસ્થને મહાત્મા ગાંધીજી, ઉપર ઘણી આસ્થા હતી અને તેથી આ સંસ્થા પર તેઓ ઘણો ભાવ રાખતાં. ડેલ્લા થોડાક વર્ષોથી દર માસે તેઓ આ સંસ્થાને ગીની, બે ગીની, “એક મીત્ર”ને નામે. એટ મોકલા હતાં. આથી અમે નિરાશોય ભાવે જમ્યાવી શકીએ છીએ કે અમે એક સહાય મીત્ર અને શુભેચ્છક યુગાઓ બે. અને તેમના કુટુંબના દુઃખમાં અમે સમ-ભાગી છીએ.

સ્વર્ગસ્થ તેમની પાછળ વિધવા અને એક પુત્ર પુત્રી મુકી ગયા છે અને વિશાળ ભાઇઓના કુટુંબો છે. જેઓ સર્વેને ધન્ય રીકાસો આપે અને સ્વર્ગસ્થના આત્માને ચિરશાંતી પક્ષે એજ અમારી અંતઃકરણની પ્રભુ પ્રાર્થના છે.

વિવિધ ખબરો

ગાંધી સ્મારક નિધી

ગાંધી સ્મારક નિધી ટ્રસ્ટે હોદ્દાના શુદ્ધ શુદ્ધ ભાગોનાં આમડાંઓમાં ૧૦૦ સભાખંડો ખાંધવા માટેના ખર્ચને મંજૂરી આપી છે. આવા દરેક હોલ રૂ. ૨૦ હજારને ખર્ચે ખાંધવામાં આવશે. આ હજી પ્રથમ પગલું છે અને સમય જતાં ઘણા વધારે આવા હોલ ખાંધવામાં આવશે.

આ સભા ખંડો આવતા વર્ષના મધ્ય ભાગમાં તૃણપાર થવાની સંભાવના છે.

સામ્યવાદના સભ્ય કેવી રીતે થવાય

રશિયામાં ૨૦ કરોડની વસ્તી છે તેમાં ફક્ત ૬૦ લાખ માણસો જ સામ્યવાદના સભ્યનું પદ ધરાવે છે. તે સભ્ય પદ મળતાં પહેલા પોતાની વધારા

ધરા હોય છે. રશિયામાં જે સ્ત્રીને ત્રીજી બાળક જન્મે તેને ૨૦૦ તરફથી ૨૦૦ રૂબલ ભેટ મળે છે અને ચોથા બાળક વખતે ૧૫૦ રૂબલ અને તે ઉપરાંત ૪૦ રૂબલ મહીને મદદ મળે છે. જે પાંચ વરસ માટે હોય છે. નવમાં કે દશમાં બાળક વખતે તે રકમ વધીને ૧૭૫૦ રૂબલ રોકડા આપવામાં આવે છે અને ૧૨૫ રૂબલ પાંચ વરસ સુધી દર મહીને આપાય છે. બાળક ન હોય અથવા ત્રણથી ઓછા બાળકો હોય તેવા દંપતીને અમુક વધારાનો ૩૨ હજાર પડે છે.

શ્રીદત્તના વર્તમાન પત્રો

“હું ઘણો દીલગીર છું. કે ઇંગ્લાંડના ઘણા છાપા હોદ્દા માટે ઘણી ખોટી વાતો ફેલાવે છે.” પંડીત નેહરુએ ધારાસભામાં બાપણ કરતાં જણાવ્યું

પ્રભુની વિશ્વશાળા

રાંઝાહક : ઉમિયાશંકર જોષાકર

ગ ઝ લ

પધારો આત્મખંધુઓ,	ગીતાની પાઠ શાળા માં,
પિવાને જાનનો પ્યાસો,	ગીતાની પાઠ શાળા માં—પધારો
પ્રભુ શ્રી કૃષ્ણ છે પોતે,	અને અચ્છુન છે પોતે,
મન આહક બની પોતે,	પધારો પાઠ શાળા માં—પધારો
પ્રભાતે જુદાને બહેલા,	બરાબર પાંચને ઘંટે,
કરીને દેહની શુદ્ધિ,	બિરાજે પાઠ શાળા માં—પધારો
ધીમેથી સાંત ચિત્તોથી,	પુસ્તકને હાયમાં લેજો,
ન ગીતે ઉતરો ઉડા,	ગીતાની દિવ્ય શાળામાં—પધારો
ઉન્મારી ચુલ્હા ત્યાં જે હો,	મધુરા ગાન થી ગાજો,
પ્રભુ પ્રત્યક્ષ દેખારો,	દટિની દિવ્ય શાળામાં—પધારો
ટપકરો હર્ષના ગિંદુ,	પિજો સંપૂર્ણ પી લેજો,
અજરતા પામશે બહાલા,	તમારી આત્મ શાળામાં—પધારો
ધુધવતો! થલ સિંધુ ત્યાં,	ઉજાળા મારગે જોશો,
હુબો તરખોળ ચાઈ રહેજો,	વિકાળે એજ સાગરમાં—પધારો
પુમારીની પ્રહી ગરતી,	ઉઠાડો નેત્ર ધારેથી,
આનંદાનંદ ચાઈ રહાલો,	પ્રભુની વિશ્વ શાળા માં—પધારો.

દારી અભ્યાસ વૃત્તિ કાર્યનિષ્ઠા વગેરેની પરીક્ષામાંથી પસાર થયા પછી એક વરસ માટે કામચલાઉ સભ્યપદ આપવામાં આવે છે અને તેમાંથી જ્યારે પસાર થાય ત્યારે વિધીસર સભ્ય તરીકે તે સભ્યપદ તે પામે છે.

સોનીચેટમાં આટલનો મહિમા

રશિયામાં હંપ ટકા સ્ત્રીઓ પ્રમુતી શુદ્ધનો લાભ લે છે. જેમાં મક્લ સાર વાર આપાય છે. સુવાવડ માટે ૪૨ દીવસની રજા પ્રત્યેક સ્ત્રીને ચાલુ પગારે કાપદેસર આપાય છે. કાન પર ચઢવા પછી પછુ ધવડાવવાને અરધો કલાકની રજા વખતે વખત આપવામાં આવે છે. અને બાળકો માટે ઘોડીપા

હતું. વધુમાં તેઓએ કહ્યું “આ વર્તમાન પત્રોનો એ જાણે કે એક વ્યવસાય ચાઈ પડ્યો છે.” શ્રીમતી લક્ષ્મી મેનને કહ્યું “બ્રોટીસ વર્તમાન પત્રો અક્ષમાન ના માણસો પાકીરતાનમાંથી પસાર થાય છે તેમાં હોદ્દાના હાય છે એમ લખે છે તેની સામે આપણી સરકાર કેમ કશું કરતી નથી?” આના જવાબમાં પંડીત નેહરુએ કહ્યું હતું કે “જેમ હોદ્દાના વર્તમાન પત્રો સંવત્ત્ર છે તેમ બ્રોટીસના વર્તમાન પત્રો પણ સંવત્ત્ર છે એની સામે સરકાર કશું ન કરી શકે.”

રેડીયાનો મહિમા

હોદ્દામાં જ્યંતી પ્રસંગે કાંતણુયજ

કરવાની પ્રયા છે કારણુ તે “રેડીયા યારસ” છે. આ વર્ષે ગુજરાતની એક શાળામાં ૩૧ દિવસ કાંતણુ યજ કર્યો હતો. ૧૧૨ વિદ્યાર્થીઓએ રોજ ના ત્રણ કલાક લેખે કાંતણુમાં બાળ લીધો હતો. મહીના અંતે જણુ દીઠ ૭૫ વાર ખાદી પ્રત્યેકને મળે એટલું યત્ન થયું હતું અને ૪૩૪ રૂપીયાની મજૂરી મળે એટલું કામ થયું. એક માસ કામ કરવાથી અને તે પછુ રોજ ના ત્રણ કલાક અને તેમાંથી જે કપડું મળે એમાં બે સર્ટ અને એક પાટકું ૧૦ થી ૧૨ વર્ષના બાળક માટે ચાઈ શકે. એ રમત વાતમાં બાળકો આનંદથી કરી શકે પાડા. આને હોદ્દાની શૈર રાજ કાપડની વપરાશ જણુ દીઠ ૧૨ વારની છે.

શ્રી ગીતા જ્યંતી

શ્રી ટ્રાંસવાલ હોદ્દુ સેવા સમાજ સંચાલિત શ્રી ભારત સંસ્કાર સમિતિએ ૨૫ ડીસેમ્બર, ૧૯૫૫ના રોજ જોહા નીસગર્મ ખાતે શ્રી ગાંધી હોલમાં શ્રી ગીતા જ્યંતી ઉત્સવ ઉજવ્યો હતો. પ્રમુખ સ્થાનેથી પ્રવચન કરતાં શ્રી પ્રાણશંકર સોનેશ્વર જોશીએ કહ્યું કે હોદ્દાની સંસ્કૃતિ એ આર્થ સંસ્કૃતિ છે. આર્થો એ આપણને જોણે, ઉપનિષદો, રામાયણુ અને મહાભારત આપ્યાં. આ સર્વ સાક્ષોનું દોહન એટલે શ્રી કૃષ્ણનું દિવ્ય જ્ઞાન, શ્રીમદ્ ભગવદ્

ગીતા. શ્રી કૃષ્ણે રણસેત્રમાં ગીતા ગાઈ આપણા સંસાર ક્ષેત્રના પ્રજો ઉકેલ્યા છે. વિવિધ વિચારવાદોનો સમન્વય કર્યો છે, પ્રાણીયાત પ્રત્યે પ્રેમ દાખવવાનો યત્ન કુંડ્યો છે, બીજાના દુર કરવાનો, સત્ય અને નીતિનાં યુદ્ધે લડવાનો, જ્ઞાની આચારા રાખ્યા વગર નિષ્કામ કર્મ કરવાનો, અને પ્રભુને સર્વસ્ત સમર્પણુ કરવાનો મહા સદેશ પાડ્યો છે.

આ ઉત્સવ પ્રસંગે શ્રી ભગવદ્ગીતા માંથી પ્રાર્થના, અને બનનો અવાજ હતો. શ્રી ઇશ્વરલાલ મહારાજ, શ્રી. છાત્રુભાઈ મહેતા તેમજ એક બેન તરફથી મવામાં હતાં અને શ્રી ભીષ્મી બાઈ ઉકાભાઈ ભારતર તેમજ શ્રી મણીભાઈ પટેલ તરફથી શ્રી ગીતાજ્ઞનાં રહસ્ય ઉપર પ્રાસંગિક નિવેચનો થયા હતાં. રામધૂન અને શાંતિપાઠ બાદ ઉત્સવ પુર્ણ થયો હતો.

જોડણી કેસ મોટો

ગુજરાતી હુ ગુજરાતી ડીકસનરી. કીમત પા. ૧-૨-૬.

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓરિસ

‘Indian Opinion’, P. Bag, Durban.

P.O. Box 2156 Tel. Add.: "Bhaisons" Phone: 28298

K. HARIBHAI

(ESTABLISHED 1905)

Wholesale Produce and General Merchant.

Importer of all kinds of Eastern Produce.

We buy all kinds of S.A. Produce for Cash.

Special offer of the following best quality Imported goods. (Open Stocks)

No.	Description	per lb.	per lb.
1.	Only Toordhall	1/3	1/3
	Chana dhall	11d.	7/1
Pure	Chanafloor	1/-	2/6
"	Urad Flour	1/7	2/-
	Urad Dhall	1/3	2/-
	Moong Dhall	1/1	2/-
	Whole Moong	6d.	1/3
	Whole Urad	6d.	1/3
	Special Peadhall	10d.	1/3
	Ordinary Peadhall	7d.	1/3
	Egyptian Rice	10d.	3/-
	Whole Bk. Masoor	7d.	2/-
	Masoor Dhall Red	1/-	47/6 per bag of 75
	Tamarind (Aurb)	3/3	ALL ORDERS TO ACCOMPANY CASH

Prices f.o.r. Durban.

We are Stockists of all varieties of Dried Beans.

We supply best Natal Ginger—Price on application.

Prompt attention given to Country orders.

Trade inquiries invited.

Note our Add.: 81 Victoria St., DURBAN.

નવું અને જુનું વર્ષ

નવા વર્ષના આગમન વખતે સ્વાભાવીક આપણને ગત વર્ષના બનાવો ઉપર ટૂંકી નાખવાનું અને સરવૈધ કાઢવાનું મન થાય અને એ પણ સ્વાભાવીક છે કે નવું વર્ષ કેવી રીતે પસાર થશે ભાવીના ગર્ભમાં થું હશે એ જાણવાની ઇચ્છા થાય. સાહિય આફ્રીકામાં નવાં રાજનીતીની શીઘા માગ છે ત્યાં બીજા દેશો કરતાં બહુ અને બનીબધ બને જાણવું બહુ સહેલું પડે.

ગત ૧૯૫૫નું વર્ષ ક્રમ નેશનલીસ્ટોની નજરે જ સફળ પસાર થયેલું જાણીએ. ગત વર્ષમાં અમે વધારે સત્તામાં આવી શક્યા અને અમારા એપાર્ટહેડના ધોવાની વધુમાં વધુ નજીક પહોંચી શક્યા એમ નેશનલીસ્ટો કહી શકશે. સાહિય આફ્રીકાની વસ્તીને ૧૦/૯ માહિસ બામ નેશનલીસ્ટ નથી તેથી ગત વર્ષ પર તેઓ જુદી જ રીતે વિચાર કરે. સેનેટ એક્ટથી ધારાસભાના બીન-ગોરા પ્રતીનિધીઓને દેખાતી રીતે બહુ નુકશાન નથી થયું પણ પ્રવનસત્તાકના ધ્યેયનો જરૂર તે ભંગ કરનાર છે. અફ્રીકાની વાત છે કે ધારાસભાના વિરોધી પક્ષ—યુનાઇટેડ પક્ષ—આ એક્ટનો વગર મને સંધાય થી વિરોધ કર્યો હતો. બીજા પણ ઘણા રાજનીતીજ પક્ષોએ વિરોધ કર્યો હતો પણ કોઇની પાછળ પણ પુરત બળ નહોતું જાણવું. ૧૯૫૫ના વર્ષના છેલ્લા દિવસોમાં નેશનલીસ્ટોએ ૨/૩ બહુમતી મેળવી તે વિશે બીન-નેશનલીસ્ટો અને બીન-ગોરાઓને ખૂબ ખાતરી છે કે તે બહુમતી પોતે જ મતો આપીને મેળવી છે. ગત વર્ષ દરમ્યાન એપાર્ટહેડનો વધુ અમલ કરવામાં આવ્યો છે એ પણ એક દેખીતી બીના છે. જે જે સંરચાઓએ એનો વિરોધ કર્યો છે તેઓને ડરામણી બતાવવામાં આવી છે. ખાસ કરીને બીન-ગોરાઓની સંરચા અને સામાન્યતઃ બધી બેગી સંરચાઓને. આખા દેશમાં જે પોલીસો એ દરોડા પાડી તપાસો કરી હતી એ બીના હજી તાજી છે. અને રાજકર્તાઓ તરફથી સત્તાગાર રીતે સંતોષ કારક એનો પુલાસો હજી કરવામાં નથી આવ્યો. એટલું ચોખ્ખું દેખાય છે કે જે સંરચાઓ હાલની રાજનીતીનો વિરોધ કરે છે તેનો નાશ કરવાનો આ દરોડાનો હેતુ છે.

હીંદી કોમ માટે ચીંતાજનક બીના એ ગ્રૂપ એરીયાઝ એક્ટ છે. હજી સુધી જે કે સત્તાવાર રીતે આ એક્ટ અમલમાં નથી મુકાયો પણ ૧૯૫૫ના વર્ષ દરમ્યાન એટલી બધી ચેતવણીઓ અને અંકવાઓ બહાર ફેલાવી છે કે

હીંદી કોમને ચીંતામાં નાખવા માટે પુરતી ગણાય. એટલું સ્પષ્ટ દેખાય છે—જે કાંઈ ટ્રાંસવાલમાં ગત વર્ષ દરમ્યાન બન્યું તેના પરથી કે ગ્રૂપ એરીયાઝના અમલથી હીંદી કોમને સૌથી વધુ આર્થિક નુકશાન ભોગવવું પડશે. મોટા ભાગના હીંદીઓ વેપારી છે અને ખાસ કરીને તેઓનો વેપાર બીજા કોમોમાં—બીજા વર્ણમાં—ચાલે છે. આથી જે ગ્રૂપ એરીયાઝ અમલમાં મુકાશે તે તેઓનો વેપાર પડી ભોગશે. આ બીનાથી વખતો વખત સરકારને ચેતવવામાં આવી છે પણ તે તેને ધ્યાનમાં નથી લેતી અથવા જાણ્યું છે કે, તે તેમજ કરવા ઇચ્છે છે. જે લતાએ ગોરાઓના કેરવ્યા છે તેમાં બીન-ગોરાઓની જગીન હોય છતાં તેમને ત્યાં રહેવાને કે ઘર બાંધવાને છુટ નથી અપાતી. વિચારવાન લોખો માને છે કે આવા બેદુકર્મી પણાથી અને અન્યાયથી નેશનલીસ્ટોએ વર્ગ વર્ગ વચ્ચે ભાગલા પાડ્યા છે. ૧૯૫૫ના વર્ષમાં આથી વધુ શું બીના હોઈ શકે? અને હવે સુધારાની પણ શી આશા રખાય? આ પરિસ્થિતી સુધરવાના કશા ચિન્હો નથી. આને ૨/૩ બહુમતી જે તેઓએ મેળવી છે તેનાથી દક્ષિણ આફ્રીકાના બંધારણને જેમ કાવે તેમ બદલી શકે છે. આ બેતાં ૧૯૫૬નું વર્ષ બહુ ઉજામવલ નથી જાણવું. હવે બહુમતીથી રંગીનોના મતાધીકારને પણ તેઓ છીનવી લેશે. પ્રવનના ઘણા ભાગને આ ભાગલા નીતી મમતી નથી અને તેથી તેઓ બેગી સરચાઓનાં સભ્યો થઇ રહ્યાં છે.

જે લોખો માને છે કે ધર્મ-સંસ્કૃતી વર્ણ કે જાતીને લીધે કોઈ પણ માનવની ઉમતીને અટકાવવી એ અન્યાય છે તેઓ લીબરલ પક્ષને સાથ આપી રહ્યા છે. લીબરલ પાર્ટીના સભ્ય થયું એટલે એમ બતાવવું કે, આપણે વર્ણ બેદનો વિરોધ કરીએ છીએ અને આપણે આપણા મિત્રો ગમે તે વર્ણના મેળવી શકીએ છીએ. અને તેમ કરી બતાવી શકીએ કે વર્ગ અને વર્ણ-બેદની આ રાજનીતી સાવ ખોટી છે. બધા વલ્લેબિગા યદને એક સંરચામાં રહી શકે છે અને તે દ્વારા દેશનું દિલ શાંતી શકે છે એમ પણ બતાવી શકાય.

નાટાલમાં લીબરલ પક્ષ ઘણો નાનો છે. પણ ૧૯૫૫ના વર્ષ દરમ્યાન તેના સભ્યો વધ્યા છે. લીબરલ પક્ષમાં આપણે દક્ષિણ આફ્રીકાનું બાવી નિહાળી શકીએ છીએ કે જેમાં હીંદી, આફ્રિકન, ગોરા, અને રંગવર્ણી સમાનતાથી રહી સાથે કામ કરી શકે છે. આજની સરકાર લીબરલ પક્ષને

પોતાનો વિરોધી પક્ષ ગણે છે અને તેથી જી. ઝેરીક લેવા જેમ કહે છે કે, “આને દક્ષિણ આફ્રિકાને સૌથી મોટો બધ લીબરલનો છે.” આનો

ધર ઉપચોગ
ગૃહિણી માટે
બરોડાની મસાલાવાળી રોટલી
જેમ્સી ચીન્ને, બરોડા, આફ્રીકા ગર્યાં, હળદર, મીઠું, કાચીમીર, લીંબુ, થોડી મુખર, ટોપરાનો બુકો અને રોટલીનો લોટ (ધકોનો લોટ).
પહેલા બરોડા ને બાફવું, બધાય બધ એટલે તેને ખમણી તેમાં લીલા મરચાં, આફુનો મસાલો, હળદર મીઠું, કાચીમીર ઝીણા મુધારેલા, ટોપરાનો બુકો, લીંબુ અને ખમણીની મુખર નાખી ખુબ મસળવું. (મીક્સ કરવું) પછી રોટલીનો લોટ બાંધીએ તે પ્રમાણે ધકોનો લોટ બાંધવો, પછી રોટલી ના લોટનો ઘુલો લેવો તેમાં ઉપરનું તથ્યાર કરેલ બરોડાનું પુરણ બરી પોલે ઢાંચે રોટલી વણવી, રોટલી વણી તેને તાવરીમાં ઘી યા તેલ મુકીને તળવી, ઘી થી તળેલ ગરમાં ગરમ ખાવાથી ખુબજ સ્વાદીષ્ટ લાગે છે.

મેથબો
જેમ્સી ચીન્ને, કેરી, (કાચી) વાટેલુ છાશ, હળદર, મીઠું, મરચાંની બધી, ગોળ, હાંગ, રાય અને તેલ. બનાવવાની રીત, પહેલા કેરીને ઓલી ખમણવી પછી તે કેરીના ખમણુના પ્રમાણમાં વધારવું એટલું તેલ લઈ તેમાં રાયને હાંગનો વધાર કરવો, તેમાં ખમણુ વધારી દેવું, પછી તેમાં ખમણુ પુરતું મીઠું મરચાંની બુકો, હળદર, વાટેલુ છાશ નાખવું અને એટલું ખમણુ તેટલો ગોળ નાખી તેને ધીમો તાપે ખદ ખદાવવું, બહુ ઘટ થાય એટલે ઉતારી લેવું, ઠંડુ થાય એટલે કાચની પેક બોટલમાં ભરી લેવું. જેથી તે ઘણો વખત રહી શકે, આ મેથબો ઘણો સ્વાદીષ્ટ લાગે છે.

—સુધા ભટ્ટ.
બેનોને નવી વાનગીઓ નીચેના શિરનામે મોકલવા વિનંતી છે.
'Indian Opinion', P. Bag, Durban.

બરો અર્થ એ છે કે, બધ જરૂર છે પણ તે દક્ષિણ આફ્રિકાને નહી પણ નેશનલીસ્ટ પક્ષને. વધુ અને વધુ લોખો આ વિચારે નિતીને અપનાવે છે અને

અમને આશા છે કે ૧૯૫૬માં લીબરલો નું જોર વધશે અને વધુ સત્તાદાર બનશે. નેશનલીસ્ટ પક્ષ કરતાં લીબરલો સામે આને વધુ આશા છે કારણ કે આજની સરકાર પોતાની સત્તાની રીતે પહોંચી છે અને તેની નીતીથી વધુ અને વધુ વિરોધીઓને ઉભા કરે છે. બીજા બાજુ એવા લોખો છે કે નિર્ભયપણે માને છે કે દેશના બધા લોખોએ સંપથી રહી સાથે કામ કરવું અને તે વિચાર તેઓ અમલમાં મુકે છે. આવા લોખો માટે આ વર્ષ અને આવતા બીજા વર્ષો કસોટીના દરો પણ આશા અને દિશ્મતથી આમળ વધવું પડશે છતાં અંતે તેઓ જીતે છે. (અશ્વેશપરથી).

પરચુરણ
—ગોપરમંવ તાણુકાના કિશાનેએ સહકારી ખાંડનું કારખાનું ઉદ્ધ કરવા માટે એકજ દિવસમાં રૂ. ૨૦૬ લાખ ના “શેર” મૂકી બેગી કરી કામની શરૂવાત કરી હતી.
—અમેરીકામાં એક ૧૮ વર્ષના યુવક ને ખુન કેશ માટે જન્મક્રીપ મળી હતી તેને ૧૬ વર્ષ કારાવાસમાં કાઢ્યા હતાં અને અણુ વિજ્ઞાનનો અભ્યાસ કરી એટલી નિપુણતા મેળવી હતી કે જે ન્યાયાધીશે એને સજા કરી હતી એનેજ એને મુક્ત કરવાનો વિનંતી પત્ર લખ્યો હતો.
—ઉત્તર પ્રદેશમાં એક એખતરા તરીકે ૧૫૦૦ ફીટોએને ૨ માસ માટે કુટુંબ સાથે હાવણીમાં રહી મજુરી કરાવવાનો અખતરો સારી રીતે સફળ થયો છે.
—મુંબઈ કોપરેશને ૧૯૦૦૦ બાળકો ને નિશાળમાં દુધ આપવાનું શરૂ કર્યું હતું હવે ૧૨ વરસની અંદરના ૧૦૦૦૦ બાળકોને અલ્ટ્રાવીયામાં એક વાર ૨૦ તોલા દુધ આપવામાં આવશે. (મજુરો નાં બાળકોનો આમા સમાવેશ થાય છે.)
—દિગ્દર્શક મહેલુખ ખાન એક વખત ૩૦ રૂપીયામાં એકરૂા તરીકે કામ કરનાર બન્યા હતાં. સૌથી પહેલા “અલીબાબા” નામના ચિત્રમાં આળીસ ચોરમાંના એક બન્યા હતાં.

વેચવાના છે
નવસારી સ્ટેશન રોડ પર, બનરમાં ત્યા સોસાયટીઓમાં મહાન અગર ખુલ્લા ખેતર લેવા માટે અગર નેશનલ સોસાયટી સર્વોક્ષિકેટ (આવક વેરાથી મુક્ત વ્યાજ) ખરીદવા લખો:
એમ. જનાર્દન ભટ્ટ.
Authorised Agent For
Government of India
National Saving Certificate.
બાબા સાહેબની હવેલી,
Navsari, Bombay, India.

મારી નવી ચાલુ વાતો

ધુપ સુગંધ

લેખક : સોપાન

પૂર્વકથા : વંશપરંપરાગત ઉતરી આવેલી ખાનદાનીતા પ્રતીક સમઘમપરાધણુ ને મુદુ સ્વભાવના હરિવલ્લભ ને કૈલાસખાને માધવી નામની એકની એક પુત્રી છે. ઠોઠેક વર્ષ પહેલાં અરોહ નામનો પુત્ર યુઆઓ છે ને તે પછી માધવી ઉપર જ જીવનની સર્વ આશાઓ કેન્દ્રિત થઈ છે. માધવી માતાપિતાના વારસાને દીપાવનારી સુગંધ કન્યા છે, તરલિકા એની નિકટની મિત્ર છે. કોલેજમાં સૌનું ધ્યાન એવંતો ને પોતાના જીવન વિષે રહસ્ય ઉભુ કરતો કમલનયન નામનો વિદ્યાર્થી છે. એ કવિ, નટ, દિગ્દર્શક છે, મસ્તીથી જીવે છે. કોલેજના સમારંભ માટે કમલેશે એક ગીતનાટિકા લખી છે, કેમકે પાસેથી સાંભળ્યું છે કે માધવીનો કંઈ ખીડો છે, એ તેને નાચકૃત્તમાં રહેવાનું આમંત્રણ આપે છે, આ પરિચયથી એની સુતેલી લાગણીઓ ભગ્યુત થઈ જાય છે ને મનથી મુંઝાતી એ ઘેર આવે છે. માતા પિતા એના વેવિશાળની વાત કરતા હોય છે ને એ પહોંચે છે, માધવીને અસ્વસ્થ બેઠા સીતાવુર બને છે, માધવી મુંઝવણુ ધુપાવી શકતી નથી, બાળે દિવસે એવી જ માનસીક સ્થિતિમાં તે કોલેજમાં જાય છે. મીરાંનું એક ભાગન એ જાય છે ને કમલેશ પછુ તેના ઉપર સુગંધ બને છે. સૌને લાગે છે કે બંને પ્રે માં એ ચાયાં છે. માતાપિતા એના, વેવિશાળ ની સીત માં આગળ વધ્યાં છે. માધવી પ્રસન્ન મુંઝવણુ અનુભવતી ઘેર આવે છે. હવે એ મનના ભાવો દબાવે છે. આ બાજુ માધવીનું ગીત સાંભળવા પછી કમલેશ પોતાની નાટિકા નહિ લખવવાનું નક્કી કરે છે. એમાંથી લાગણીનો સંધર્ષ પેદા થાય છે. માધવી હૈમત ભેર પ્રેમને માર્ગે આગળ ધરે છે.... હવે આગળ વાંચો :

પ્રકરણુ ચોથું

માધવી અને તરલિકા વર્ગમાંથી આવી ગયાં તેથી વિદ્યાર્થી એનું ધ્યાન કમલેશ ઉપર મંડાયું, પરંતુ તેણે એની પરના ન કરી. એના મનમાં માધવી અંગે સીતા વ્યાપી હોય એમ એ ધણીવર સુધી ગંભીર ખેસી રહ્યો ને પછી એકાએક ઉભો થઈને પુસ્તકાલયમાં જતો રહ્યો. કમલેશ માટે આ અસાધારણુ હતું. આજ સુધીમાં અનેક કન્યાઓના સંવાસમાં એ આવ્યો હતો અને ધણી વિદ્યાર્થીઓએ તેની મૈત્રી શોધી હતી, પરંતુ એનું દિલ કદી ચલાયમાન થયું નહોતું. બાળપણમાં ને કાશીરાવરયામાં એણે જે જોયું ને જોમળ્યું હતું તેની ઉડી છાપ મન ઉાર પડેલી હતી. એની જીવન કીતાબનાં પાનાં કોલેજના મેડ માંત્રી ની પાસે એણે ખોદવાં નહોતાં, પરંતુ એના પાલક જેવા મૌરીપ્રસાદ અને તેમના મિત્ર-આ જ કોલેજના અધ્યાપક પ્રતાપરાય હવે તેના વિષે બધું જાણતા હતા. મેઠવાર એ મનોમંથનમાં મુકાતો અથવા તો બાલિ જીવનની કલ્પનાઓ રચના લામતો ત્યારે હવે સાહેબ કે મૌરીપ્રસાદની પાસે જતો પછુ ખરો. હવેસાહેબ કોલેજની નજીકના અધ્યાપકનિવાસમાં જ રહેતા હતા અને મૌરીપ્રસાદ તો વર્ગીથી એમના વતન સુરતમાં જ.

કમલેશે કોલેજ પૂરી થતાં સુધી નો વખત પુસ્તકાલયમાં જ ગાળ્યો. થે.ડ.ક પુસ્તકો ઉચલવ્યાં. મન બહેલાવવા કેટલાંક કાવ્યો વાંચ્યાં. ખારી પાસે ઉભા રહી વિચારો પછુ

કર્મો, પરંતુ એના મનને એન પડ્યું નહિ. કોલેજમાંથી વિદ્યાર્થીઓ લખભગ નીકળી ગયા ત્યારે એ ધીમે પગલે ખહાર આવ્યો. એણે ધાણુ જ નહોતું કે તરલિકા ને માધવી એની રાહ જોતાં રરતાની એક બાજુ પે ઉભાં હશે એ પોતાની ધૂનમાં જ જતો હતો ત્યાં તરલિકાને ધીમે અવાજ સંભળાયો. એણે નજર ફેરવી તો માધવી પછુ સાથે જ હતી. તરલિકાના ચહેરા ઉપર હાસ્ય હતું. માધવીના ચહેરા ઉાર ગંભીરતા હતી.

કમલેશ ઉભો રહ્યો. બને એની નજીક આવ્યાં. માધવીએ વિચારી રાખ્યું હતું તેમ જ કહ્યું : 'તમને મારા વર્તનથી ખરાબ લાગ્યું હશે.'

'લગીર પછુ નહિ.' કમલેશે તરત જ ઉત્તર આપ્યો, 'મને થયું કે મારું વર્તન તમને નહિ અચ્છું હોય.'

'બંનેની સ્થિતિ સરખી જ છે.' તરલિકા બોલી. 'હવે મુદુ ની વાત ઉપર આવો.' કમલેશ તરફ જોઈને એણે કહ્યું, 'માધવી તમારું નાટક વાંચવા ઇચ્છે છે.'

'એમાં કંઈ સર નથી.' કમલેશ બે.લ્યો.

'તો યે મને ગમશે.' માધવીએ કહ્યું.

'જેમ એનું ગીત તમને અચ્છું તેમ.' તરલિકાએ ઉમેર્યું.

'એ બેની સરખામણી જ. ન થઈ શકે.' નિખાલસ બાવે ઉદ્દમાર કાઠો હોય તેમ કમલેશ બે.લ્યો.

'એ મને જ નક્કી કરવા દો. બોલો, ક્યારે આપશે?' માધવીએ હૈમતથી કહ્યું.

'તમે કહો ત્યારે.'

'આપારે જ.'

'તો ચાલો મારી સાથે.'

માધવીએ તરલિકા સામે જોયું. એની સંમતિ મળતાં બંને ચાલ્યાં. માધવીની ગંભીરતા ચાલી ગઈ હતી અને કમલેશ પછુ એના મૂળ સ્વરૂપ માં આવતો જતો દતો. પ્રસંગ બેઠ માધવી-બોલી :

'તમારાં કાવ્યો પછુ સાંભળવાં છે.'

'સાંભળવા છે?' હસીને કમલેશે પૂછ્યું. 'મારો કંઈ...!'

'કંઈ તો માધવી પાસે છે, તમે સંભળાવજો એટલે કે બોલજો, પઠન કરજો.' તરલિકાએ સ્પષ્ટતા કરી. કમલેશે ક્યુલ્યું. માધવીની હૈમત વધી. સહેજ પાસે આવી એણે કહ્યું : 'હવે એક વાત બાકી રહે છે.'

'શી વાત છે?' કમલેશ ઉભો રહી ગયો.

'તમારા જીવન વિષે જાણ્યું છે.'

માધવી સરળતાથી બોલી ગઈ. તરલિકા

'અને જીવનકાવ્ય?' તરલિકાએ પૂછ્યું.

'એ કાવ્ય નથી, મંબીર નિબંધ છે; મુંવાળું પલ નથી, ખરખચકું ગલ છે.'

હસીને લામણીબધી હૈયે તેઓ છુટાં પડ્યાં. માર્ગમાં તરલિકાએ કહ્યું : 'માધવી, કમલેશનો આ સ્વભાવ હું પહેલી જ વાર અનુભવું છું.'

'એના જીવનમાં કંઈક દુઃખ પડ્યું હોય એમ લાગે છે, ખરું?' સહાનુભૂતિ થી માધવી બોલી.

'હરો, પછુ જૂતકાળમાં. આજે એ દુઃખની લેશમાત્ર અસર હોય એમ હું ધારતી નથી.'

થોડી વારે તેઓ પછુ છુટાં પડ્યાં ને માધવી પોતાને ઘેર આવી. આજે એ પ્રમાણુમાં સ્વસ્થ હતી. વિચારો આવતા હતા. પરંતુ તેમાં કશી ઉચલપાલક નહોતી. કમલેશથી જ મન બરેલું હતું, પરંતુ સહાનુભૂતિ સિવાય ખીજ કોઈ લામણી મનમાં નહોતી. છાના આંતરપ્રવાદો એમ બોલતા હતા કે કમલેશના જખમે

માધવીએ નાટિકામાં વાંચી કમલનયન ની વેદના ને પુરૂષના શમર્પણની કથા

પછુ એની હૈમતથી વિરમય પામી.

'મારે વિષે? શું જાણ્યું છે?'

'તમે આ કોલેજમાં રહસ્ય જેવા છે એમ ખબા કહે છે.'

'એમાં એ રહસ્યપેટી તમારે ઉધાડી છે?'

'જે વિશ્વ પાસેથી તમે ઉઘાડી શકો એમ હો તો-તો જ.' માધવી બોલી.

એના સ્વરમાં રહેલા માધુર્મથી કમલેશ પ્રસન્ન થઈ ગયો. બે.લ્યો :

'રહસ્ય જેવું મારા જીવનમાં કંઈ છે જ નહિ. થોડાક જખમો છે. એ કામને બતાવવાથી શી લાભ? તમે જાણતા ઇચ્છો તો બધું જાણી શકશો.'

માધવીના હૈયને સીમા ન રહી કમલેશ અ.વી સહજ રીતે એની બધી વાતો સ્વીકારી લેશે એવી કલ્પના એણે કરી નહોતી તરલિકાના આશ્ચર્ય નો પછુ પાર નહોતો, કમલેશની આ સરળતા એનાથી માની શકાતી નહોતી. હોરટેજની પાસે તેઓ આવી પહેંચ્યાં, કમલેશ ઝડપથી પોતાની ઓરડીમાં જઈ નાટક લખેલી ચોપડી લઈ આવ્યો. માધવીની સામે બરતા બોલ્યો : 'આવતી કાલે સત્યો અભિપ્રાય આપજો.'

'કાવ્યો ક્યારે?'

'નાટક વાંચી લો તે પછી.'

એ ઇચ્છાથી, એના સંતપ્ત હૈયને સાંત્વન આપશે. એ શી રીતે ને ક્યારે તેની એને કશી સમજ નહોતી.

ઘેર ગઈ ત્યારે રોજના જેવું રનેહ ને વાતસલ્યબધુ વાતાવરણુ હતું. કે.ત્રાસખા પાસેથી જાણ્યું કે ઉપેન્દ્ર ને મનોરમાં જમવા આવવાના છે. માધવી એ બંનેને જાણતી હતી અને તેમના પ્રયે આદરની લાગણી પછુ ધરાવતી હતી. ઉપેન્દ્ર પિતાજીથી ધણુ નાના, ચાળીસેક વર્ષની, વયના હતા અને એમનાં પત્ની મનોરમાં પાંત્રીસેક વર્ષનાં હતાં. એકાદ બે મહિને તેઓ હરિવલ્લભ પાસે આવતાં ને એ-ત્રણુ કલાક નિરાંતે ખેસતાં. માધવી જાણતી હતી કે પિતાજી એમને માન આપતાં ને તેમના સંસ્કારો ની હદર કરતા. ઉપેન્દ્ર ને મનોરમાં પછુ એ જ રીતે હરિવલ્લભ અને કે.ત્રાસખાને કુટુંબના વડીલ હોય એમ જ સમજતાં.

માધવી એમના આવવાના સમાચાર થી રાજ થઈ, પરંતુ એનું મન પેલા નાટકમાં કેન્દ્રિત થઈ ગયું હતું એટલે સર્વે મુંઝાઈ પડી. હરિવલ્લભ તો માધવીની એ એક સુખરેખાનું અવલોકન કરતા એટલે તરત બોલી ઉઠ્યા : 'કંઈ મુંઝાઈ ગઈ, બેટા!'

'ના, ના. ઉપેન્દ્રભાઈની વાતો સાંભળવી તો મને ખટ્ટુ ગમે છે... તેઓ તો આઠ વાગે આવશે ને?'

'કેમ?'

'મારે થોડું વાંચવું છે.'

'બુદ્ધીથી જા. તેઓ આવશે ત્યારે તને બોલાવીશ.'

માધવી પ્રસન્ન ચિત્તે પોતાના ખંડમાં પહેંચી ગઇ. એનું મન ઉત્સુક બન્યું. સોફા ઉપર બેસી કમલેશી આપેલી ચોપડી ઉઘાડી. સુંદર મરોહદાર ને કંઈક દેવનાગરી લિપિની અસરવાળા અક્ષરો જોઈ એ

બાણુવા જેવું

સ્ત્રીઓને અપમાનિત, કરવાનું મિશન

અમેરિકામાં ઇસનોવ નામની એક વિદ્યાપીઠ છે. ત્યાંના એક યુવાન અધ્યાપકનું નામ છે પોલ હન્સિમર સ્ત્રીઓને પરાજીત, અપમાનિત કરવાનું તેમણે મિશન શરૂ કર્યું છે. સ્ત્રીઓની વિવિધ સંસ્થાઓ સમક્ષ તે પ્રવચનો આપે છે ને તે પુસ્તકો કરવા મથે છે કે સ્ત્રીમાં શાસકતાનું પ્રમાણ ધણું મોટું છે. તે કહે છે કે સ્ત્રી પુરૂષ કરતાં શારીરિક દૃષ્ટિએ વધુ બળવાન છે, રોગની સામે તે વધુ લડી શકે છે, તેના બંધારણમાં નાઇટ્રોજન ને કલ્શિયમ વિશેષ છે, માનસિક દૈર્ઘ્યની ઇરિપતાલમાં સ્ત્રીઓ કરતાં પુરૂષોની જ સંખ્યા મોટી હોય છે. (આને માટે આંકડા આપવાની જો કે તેઓ દરકાર કરતા નથી) તે એમ પણ દાવો કરે છે કે સ્ત્રીઓ આર્થિક રીતે પણ પુરૂષ કરતાં વધુ શક્તિશાળી છે, રાષ્ટ્રીય સપત્તિના ૭૦ ટકા તેની પાસે હોય છે. 'સેવિંગ્સ એકાઉન્ટ'માં ૬૫ ટકા જેટલાં નાણાં સ્ત્રીઓનાં હોય છે અને કુટુંબની આંબકના ૮૫ ટકા જેટલા ભાગના તે ખર્ચ કરે છે.

વધુમાં તે કહે છે કે સ્ત્રીઓમાં અર્ધ-સ્વપ્ન-અસ્વપ્ન શબ્દોમાં વાત

પુરૂષ યથ ગઇ. ગીતાનાટિકાનું નામ હતું: સમર્પણ. ગીતામાં નાટક ગૂંચાતું જરૂં હતું અને વચ્ચે વચ્ચે રંગમંચ અંગેની સૂચનાઓ લખેલી હતી. એણે પ્રથમ તો ઝડપથી પાનાં ફેરવવા માંડ્યાં. ગીતાની ક્ષીટીઓ નેત્ર દ્વારા હૃદયમાં પહોંચવા લાગી ને એણે હર્ષનો રોમાંચ અનુભવ્યો. ધાણું હતું કે એકાદ કલાક તો એને નેદ્રશે, પરંતુ પંદર મિનિટમાં જ એની આંખો નાટિકાના બધાં ગીતો ઉપર ફરી વળી.

[આ વાર્તા છ એક માસ માટે ચાણુ રહેશે.] —અશુરં.

કરવાની એક કલા છે. એક સ્ત્રી જ્યારે બીજી સ્ત્રી સાથે વાત કરે છે ત્યારે તે એવા શબ્દોમાં વાત કરે છે અને બંને જણ એકબીજાને પુરૂષુરા સમજ લે છે. પણ તેમની એ વાત ચીત વખતે ડોષ પુરૂષ દ્વારા હોય તો તે ગમે તેટલી આખો ફાડે કે કાન લાળાવે એ વાતોમાને એક પણ શબ્દ તે સમજતો નથી.

સ્ત્રીઓમાં એક પછી બીજીને બીજા પછી ત્રીજીને એમ કામ લેવાનું પણ બર્ચકર કોશલ્ય છે. પુરૂષ જન્મવા બેસતાં જુએ કે પાણીનો ગ્લાસ ભરેલો નથી ને તે લેવા ઉઠે કે તરત તેની પત્ની કહે છે: 'તમે ઉભા થયા જ છો તો...' અને પેલા ને ખખર પડે એ પહેલાં તો તેણે યાળાઓ લુછી, ગ્લાસ ભરી, રૂમાલ કાઢી, આસન ને પાટલા ગોઠવી દીધા હોય છે અથવા તેને ગોઠવી દેવા પડ્યા હોય છે. અને સાંકડલ ઉપર પુરૂષ પોતાની હાલત કરવા માટે બેસેલ લેવા ઝડપથી જતો હોય ત્યારે 'તમે ગામમાં જ જાવ છો? તો પછી...' એવું સાંભળ્યા વગર ને સાંકડલ પર એક મોટો થેલો ભરાવ્યા સિવાય કોણ જવાને શક્તિમાન થાય છે?

'કંઠાભરણ્યુ'માં અનેક દેવદેવીઓની પ્રાર્થનાના શ્લોકો છે: ઇશ્વર તો એક જ છે પરંતુ નિર્યુષ અને સચ્યુષ રૂપે આપણે સૌ તેનો મહિમા ગાતા આભ્યા છીએ. પુન્ય મહાત્મા ગાંધીજી એ પણ 'ગીતાબોધ'માં બારમા અધ્યાય-ભક્તિયોગ-માં શ્રી કૃષ્ણના મુખે વર્ણવ્યું છે કે 'નિરાકારની ભક્તિ શરીર ધારીથી સંપૂર્ણ રીતે થવી અશક્ય મણાય, નિરાકાર એ નિર્યુષુ છે, એટલે માણસની કલ્પનાથી પણ પર છે. તેથી સદ્ દેહધારી જાણે અજાણે સાકારના જ ભક્ત છે, એટલે તું તો મારો સાકાર વિશ્વરૂપમાં જ તારું મન પરોવી દે.' આ કારણથી પ્રભુના સચ્યુષરૂપે અનેક દેવદેવીઓના પ્રાર્થનાના શ્લોકો આપણુ સૌને યુગજ ઉપયોગી થઇ પડશે એમાં શંકા નથી. આ ઉપરાંત એમાં એક શ્લોકી રામાયણ-મહાભારત ભાગવતના શ્લોકો છે, કેટલાંક સંસ્કૃત બોધદાયક વચનો, ભાવાર્થ સાથે છે, આ સિવાય માનવ જીવનની નિત્યની દિનરાત્રી પ્રસંગે પ્રભુની દિવ્ય વિભૂતિનું સ્મરણ કરી બોલવાના શ્લોકો તથા મવ-પલ પ્રભુ પ્રાર્થના અને આરતી પણ એમાં છે.

આશા છે કે 'કંઠાભરણ્યુ'માં આવા દૃઢ સૌને યુગજ પ્રેરણા આપશે. સરનામાના અભાવે જે ડોષ બોધને એ પુસ્તિકા ન મળે તેમણે ઉપરના સરનામે જાણવાથી સિલકમાં ઢરે ત્યાં સુધી તેમને મોકલવામાં આવશે.

જરાકે: હસજોજી

એક વાર પ્રખર સાહિત્યકાર બનાડે શેા એક સ્વરૂપવાન સુંદરીને ત્યાં મહેમાન બન્યા. શેા દેખાવે કદરૂપા હતા. આ પાણી બાદ પેલી સ્ત્રીએ શેાની મસ્કરી કરવા તેની સાથે લગનની માગણી કરી તેણે કહ્યું: 'મિ. શેા, આપણાં સંતાનોમાં તમારી બુદ્ધિ અને માઈ રૂપ એક થશે.'

શેા કાંઈ ગાંબ્યા જાય એમ ન હતા. તેમણે કહ્યું: 'તમારી વાત મને મંજુર છે. પણ આપણાં સંતાનો માં તમારી બુદ્ધિ અને માઈ રૂપ બેગા મળે તો?'

બીચારી સ્ત્રી શું બોલે?

નિનોખા બાવે કાશીમાં આનંદ મથાદેવીના આશ્રમની મુલાકાતે ગયા હતા. તેઓ ગંગાના વિશાળ સૌંદર્યનું પાન કરતા હતા ત્યારે ગંગાકાંઠાના એક અશ્મા ઉપર લખ્યું હતું કે: 'હૈં બમ બમ'

કોઈકે પૂછ્યું: 'આ 'બમ' શબ્દ શું ઢરો? બહાનું અપભ્રંશ ઢરો?' વિનોખાએ ઢસીને કહ્યું હતું કે: 'નારે, એ તો 'અટમ બોગબ'નું

સંક્ષિપ્ત રૂપ છે.'

કપીરને એક ભક્તે પૂછ્યું કે: 'તારો પ્રભુ કહેવા છે?'

કપીરે કહ્યું: 'મારો પ્રભુ સર્વ શક્તિમાન છે તે ગમે તે કરી શકે છે.'

ભક્તે કહ્યું: 'બોટી વાત, એક બાખત એવી છે કે જે તારા પ્રભુથી પણ ઘષ્ટ શકે નહિ.'

કપીરે કહ્યું: 'મારો પ્રભુથી ન થઈ શકે એવી એક ચીજ દુનીયામાં નથી.'

ભક્તે કહ્યું: 'પોતાના ભક્તનું ભુરું કરવું એ ઇશ્વરથી પણ બની શકે તેમ નથી.'

પ્રસિદ્ધ જર્મન તત્ત્વજ્ઞાની રિપ્પેનોઝા ને તેના એક મિત્રે પૂછ્યું, 'તમે તત્ત્વજ્ઞાની કેમ છો?'

'એટલા માટે કે વાહિયાત સવાલ પૂછનારને વાહિયાત જવાબ આપી શકું.' હસતાં હસતાં તત્ત્વજ્ઞાનીએ જવાબ આપ્યો.

પરચુરુષુ

—૧૭૪૦ જર્મનીના ફ્રેડરી ધ એટ્ટે કરેલો મેરીય ચંદ્રકે જે આજ સુધી માં ડો આલ્બર્ટ સ્વાઈટઝર અને ડારવીન અને કારલાઈલને મળ્યા હતા તે હવે ઉપ-રાષ્ટ્રપતી રાધાકૃષ્ણને જર્મની તરફથી આપવામાં આવ્યો છે.

—હૌદ સરકાર તરફથી સપ્ટેમ્બરના પહેલા અઠવાડીયામાં હૌદના ખેડોનો દુકડી ઓસ્ટ્રેલીયા મોકલાશે જેઓ ત્યાં ખેતીને લગતુ બધુ શીખીને છ માસમાં પાછા ફરશે

—ઉત્તર પ્રદેશમાં અર્જુન ડેમ ૧૧, ૦૦૦,૦૦૦ કરોડને ખર્ચે બાંધાયો છે તે ૨૭ હજાર એકર જમીનને પાણી પુરૂ પાડશે. આ ડેમ આર્જુન નદી પર બાંધવામાં આવ્યો છે જેની લંબાઈ ૧૬,૦૦૦ ફીટ છે અને ઉચાઈ ૭૫ ફીટ છે. આ આખો ડેમ માટીથી બાંધવામાં આવ્યો છે અને બાંધતા ૨ વર્ષ લાગ્યા હતા.

—પશ્ચિમ બંધારમાં મદીનાપુલ ગામડા માં એક દરિયે કીનારે ગામડુ વસાવ્યું છે જે પ્રવાસીઓ માટે હવા ફેર કરવા તું એક સ્થળ બનશે. ૧૦,૦૦,૦૦ રૂપીયાને ખર્ચે આ વસાવવામાં આવ્યું છે જેની લંબાઈ ૧૫ ફીટ ડો. પી સી. રાયે કરી હતી. ધારણા છે કે આ સ્થળ દુનીયાના પ્રવાસીઓને આકર્ષણ તું સ્થળ બને. આવીજ દબ્યા શાંતી નીરેતન અને હાઈલોગમાં ગામડાઓ વસાવવામાં આવશે.

ગીતાજયંતી પુરસ્કાર

(ઉચ્ચિયાશ'કર જે ખાકર જે બર્ગ.)

ગુજે વર્ષે 'ગીતા જયંતી' નિમિત્તે શ્રી. રૂડીપુટ્ટે હૌદુ સેવા સમાજ તરફથી પૂન્ય બાણુજીને લખેલું 'ગીતા બોધ' પુસ્તક તરીકે યુજ્જરાતી જનતા ના કરકમળમાં મૂકાયું હતું. 'ગીતા બોધ' એ આખી ગીતાનું ધણીજ સરળ ભાષામાં ઠોઠન છે. દરરોજ એનું વ.ચન-મનન ધણુંજ લાભદાયી છે. ચાણુ વર્ષે માગશર સુ. ૧૧ તા. ૨૫-૧૨-૫૫ના રોજ ગીતાજયંતી આવે છે. તે નિમિત્તે 'મ.સ્ટર મેન્શન રામજીમંદર, ૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ,

જે બર્ગ' તરફથી 'કંઠાભરણ્યુ' નામ ની લગભગ ૩૦૦૦ પુસ્તિકા યુજ્જરાતી લિપિમાં તબયાર કરાવી દ. આમાં વસતી યુજ્જરાતી જનતાને પુસ્તકાર રૂપે વહેંચવામાં આવી છે. આ નાની સરખી પરંતુ યુગજ મનનીય, ઉપયોગી અને કંઈક કરવા લાયક પુસ્તિકા યુજ્જરાતી જનતાના કરકમળમાં મૂકતાં આનંદ અનુભવીએ છીએ. યુજ્જરાતી જનતા તેનું મૂલ્ય સમજી સદુપયોગ કરશે તો આમારો પ્રયત્ન અને પરિશ્રમ સફળ થયેલો સમજીશું.

“ગીતા જ્યંતી”

(ભાગશર સુદ ૧૧ તા. ૨૫-૧૨-૫૫)

(લેખક : ઉમિયાશંકર જોષાકર, જો'બર્ગ)

મા અંશર સુદ ૧૧ એ ગીતા જ્યંતિનું મહાપુર્વ છે. આ દિવસ આવે છે અને મહાભારતના યુદ્ધની યાદ આવે છે. આદાર દીવસ સુધી એ યુદ્ધ ગાંધ્યું. ધર્મક્ષેત્ર અને કુરુક્ષેત્રના મેદાન ઉપર અનેક ક્ષત્રિય વીરોએ ગીતાના પ્રાણોની આહુતિઓ આપી. એમાંથી માત્ર પાંચ પાંડવો બચી ગયા. પાંડવો ના કાળે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે તેમનો રથ ઢાંક્યો, અર્જુનના સારથિ બન્યા.

મહાભારતના યુદ્ધનો પહેલો દિવસ હતો. કૌરવ-પાંડવોની સેના સામસામી ગોઠવાઈ ગઈ હતી. એક બાજુ ધર્મક્ષેત્ર અને બીજી બાજુ કુરુક્ષેત્ર હતું. આ બાજુ કાશી અને પેલી બાજુ મગધ. યુદ્ધના મંગલાચરણ શરૂ થયા. શંખનાદો થયા. ઢાથી, ઘેડા, રથ, પાપદળ ચતુરંગ સેનાઓ તબયાર હતી.

આ સમયે અર્જુનને સામા પક્ષની સેનાઓમાં રહેલા યોદ્ધાઓને જોવાનું મન થયું. એ કે અર્જુન જાણતોજ હતો કે સામા પક્ષમાં પોતાના સમાવહાઈએ છે. છતાં પ્રભુએ પોતાની અકળ કલા સમજાવવા અર્જુનના મન માં કુત્રદલતા પેદા કરી. શ્રીકૃષ્ણ જ્યંત તે એક ફેલ્ડમેસં અક્ષિશ આપવા માગતા હતા. એ ભેટ તે આપણી ગીતા. સંસારમાં પણ કાંઈ વખતે ખરાબ બનાવમાંથી પણ સાચી ઝીજ પ્રમટ થાય છે. તેના સર્વોત્તમ દાખલો આ મહાભારતનું યુદ્ધ છે. પૂન્ય બાપુ જીનું હિંસાથી મૃત્યુ થયું એ ઘણો ખરાબ બનાવ ગણાય પરંતુ એ બનાવ પછી ભારતમાં અને વિશ્વમાં અહીંસાનું બળ દિન-પ્રતિ દિન વધુ ને વધુ ફેલાતું જાય છે.

છવનભર યુદ્ધ એકનાર અર્જુન સમાજોને ભેદ યુદ્ધ કરવા ના પાડે છે. શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન અર્જુનની પડખે હોવા છતાં જ્ઞાની પુત્ર અર્જુનને મોઢ યાચ છે તો સંસારની માયામાં રચી પચીને રહેલા આપણે અજ્ઞાની જનો મટ બનીએ એમાં શી તવાઈ? ભગવાન ની એ મહામાયાની એ અકલ કલા છે. જ્ઞાની જનોના ચિત્તને પણ તે ભગવાની ચૂકે છે. પૂન્ય બાપુજીએ આ માર્ગે સદા જામતા રહેવા માટે ‘રામનામ’ અને પ્રાર્થના તથા ગીતાનું નિત્ય વાચન-મનન અને નિદિધ્યાસન કરવા ખુબ આમ્રક ક્યો છે તે યથાર્થ છે. ગીતાના વાચન-મનનથી માનવી પડતો આખડતો બચવા સંભવ છે.

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે પોતાની જ્ઞાન શક્તિનો સુંદર પરિચય આપી અર્જુન નો વિપાદ અને મોઢ દુર કરી દિવ્ય

જ્ઞાન આપી છવન અને તેનું કર્તવ્ય મયાર્થ સમજાવ્યું છે. અને ‘જગદ-ગુરૂ’ની મહાન પદવી પ્રાપ્ત કરી છે. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ અને અર્જુનના સંવાદોને જો આત્મજ્ઞાન પ્રમટ થયું છે તેજ ભગવદ્ગીતા છે. ગીતાના ૧૮ અધ્યાયો તેનાં ૧૮ ઢાય છે. અર્જુન તે ગીતામાતાને છવાત્યા છે, પ્રાણ છે. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ તેના સાક્ષી પરમાત્મા છે. ધર્મક્ષેત્ર અને કુરુક્ષેત્ર રૂપી આ સંસાર સાગર તે ગીતા-માતાની વિદ્યારભૂમિ છે. મહાભારત ના વિકટ યુદ્ધમાંથી પાંચ પાંડવો બચી ગયા તેવી રીતે જોની પાંચે જ્ઞાન-દ્રિષ્ટો ભગવાનની રમ્પતિમાં પરોવાયેલી રહે તે જ્ઞાનીજન સંસાર સાગરમાંથી તરી જાય છે. એ જગતની ગીતામાતા સંસારમાં કુખતા જનોને ઉગારી લે છે પાપ, તાપ અને સંતાપથી દાંડેકો માનવીઓ ઉપર તે ઉપદેશરૂપી અમૃત ની વર્ષા કરે છે અને તેમનાં શોક સંતાપ દુર કરે છે. પુન્ય મહાત્મા ગાંધીજીએ ગીતાના ઉપદેશને આરમ સાત કયું હતું. ગીતાના ૭૦૦ શ્લોકો ને નેમણે તેમના રૂંચેરૂંચે વણી લીધા હતા. ગીતામાતાની અમીદિયો તેમને જે અનુભવ થયો તે તેમણે આપણને અનેક પુસ્તકોદારા આપેલો છે. તેમના જ્ઞાન અનુભવથી તેમણે ‘ગીતાબોધ’ અને ‘અનાસકિતયોગ’ નામના ગીતા ના બે પુસ્તકો વારસામાં આપેલા છે. એ બંને પુસ્તકોનું દરરોજ વાચન-મનન કરતા રહીએ અને આપણા દેહમાં, સમાજમાં અને વિશ્વમાં તાસ આપતા ઢાંચ-રૂચવત-ભેદભાવ-અનાચાર વ્યભિચાર -મોટાઇ-અઢકાર વગેરે અનેક કૌરવો

રૂપી દુષ્ટ દુર્યોધોને ઢાંકી કાઢવા અને પ્રમાણિકતા-સંમભાવ-સદાચાર-નમ્રતા-ઉદારતા વગેરે પાંડવો રૂપી મહાયુધોને વસાવીએ તો આત્માડપે સદા આપણી સાથે ગહેલો અને આ માનવદેહરૂપી રથને ઢકારનાર પ્રભુ આપણને જરૂર વિનય આપાવશે એમાં શંકા નથી.

આજે ભારતના અને વિશ્વના ટેટલાક નેતાઓ પુન્ય બાપુજીના છવન અને તેમના સિદ્ધાંતો સમજી રહ્યા છે. અને ભારતની કીર્તી વધારી રહ્યા છે. એ કોને લીધે? પુન્ય બાપુજીને લીધે જ છે ને? અને પુન્ય બાપુજીની કીર્તી પણ કોના વડે છે? જગતનારિણી ગીતામાતા વડે જ ને! આજે આપણે સૌ પરદેશમાં અટવાઈ પડ્યા છીએ. અધારામાં અથડાઈએ છીએ. રાક્ષસી બળ અને પરશુબળ જ્યાં ત્યાં દિલગોચર થાય છે. તેના સમયે આપણને ઢાય પકડીને કોણ ઉગારી શકે તેમ છે? કંઈ માતા આપણને સુખ શાંતિ અને અમીના પાન કરાવશે? આજે જ્યાં ત્યાં આપણી રહેણી-કરણી અને વિચારો વિનાશના માર્ગે જઈ રહ્યા છે. આપણાં બાળકો મોતાઈ રહ્યાં છે. તે વખતે આપણને કોણ બચાવે? શું બીજાઓ ની સહાયથી આપણે બચી શકીશું ખરા? એક ‘ગીતામાતા’ સિવાય આપણને કોઈ ઉગારી શકે તેમ નથી. ચાલો આજથી જ આપણે ગીતાનું વાચન-મનન શરૂ કરીએ એજ અભયર્થ ના.

મુરણુ

પ્રસ્તુતનના શ્રી મકનજી કશીરજી ના માતુશ્રી શ્રીમતી બીખીબેનનું ખાંભીયા આમે તા. ૧૪-૧૨-૫૫ ના અવસાન થયું હતું. શ્રી મકનજીએ તેમના પુષ્પાર્થે ૧૬-૧૨-૫૫ ના શાંતી યજ્ઞ કરી અને દાન કયું હતું.

શુક્રકીર્તિ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ ક્ષીપરન્સ અને ઇનરચોરન્સ મારે મળો :

આરં. વીકલ

૨૧૩ મેકોસા ઢાઉસ, ૧૭ કમીચાનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફ્લોર, ફરેરાસ્ટાઉન, બેંકાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

૧૧ પુસ્તકોનો સેટ

આ સેટમાં વિવિધ પુસ્તકો તમને વાંચવા મળશે. પુસ્તકો મોટાઓ માટે છે. કીમત રૂકત પા. ૧-૧૬-૦૦.

‘Indian Opinion’
Private Bag,
Durban, Natal.

નવલ કથાઓ

ઇતીરાની આપવીતી ૫ ૩
જેલો અબીનય ૯ ૬

ખીનન પુસ્તકો

બુદાન યજ્ઞ ૨ ૦
ત્રેવાર્ધીની સાધના ૭ ૬
(કીશોરલાલ મશરૂવાળાનું છવન ૭ ૬

કીશોરલાલ મશરૂવાળા કૃત
સંસાર ધર્મ ૬ ૦
દીપ નિર્વાણ (દર્શક) ૭ ૦
મળવાનું ટેકાણું આ ઓશીસ
‘Indian Opinion’, P. Bag,
Durban, Natal.

સોફ્ટીસની સફર

ઢોંદના ગ્રામ્ય છવન વિશે લેખકે સવાલ જવાબ રૂપે આ પુસ્તકમાં સોફ્ટીસના વીચારો દર્શાવ્યા છે.

કીમત શ્રી. ૩-૬.
‘Indian Opinion’
P. Bag, Durban, Natal.

જો અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૫ જન-સુઆરી	હીંદુ ૨૦૧૨ માર્ગશીર્ષ પૌષ	મુસલમાન ૧૩૭૫ હીજરી જ.ઉ. અવલ જ.ઉ.આખર	પારસી ૧૩૨૫ જોરદાદ	સુરોદય ક. મી.	સુવારત ક. મી.	ધાર્મિક તહેવારો-ઉત્સવો
શુક્ર	૬	૧૬	૨૨	૭	૫-૦૧	૭-૦૫	
રવિ	૭	૧૦	૨૩	૮	૫-૦૧	૭-૦૫	
રવિ	૮	૧૧	૨૪	૯	૫-૦૨	૭-૦૪	
સોમ	૯	૧૨	૨૫	૧૦	૫-૦૨	૭-૦૪	
મંગળ	૧૦	૧૩	૨૬	૧૧	૫-૦૩	૭-૦૩	
બુધ	૧૧	૧૪	૨૭	૧૨	૫-૦૩	૭-૦૩	
ગુરૂ	૧૨	૧૭	૨૮	૧૩	૫-૦૪	૭-૦૨	
શુક્ર	૧૩	૧૭	૧૯	૧૪	૫-૦૪	૭-૦૨	
રવિ	૧૪	સુદ ૧	૨૦	૧૫	૫-૦૫	૭-૦૧	
રવિ	૧૫	૨	૨૧	૧૬	૫-૦૫	૭-૦૧	
સોમ	૧૬	૩	૨૨	૧૭	૫-૦૬	૭-૦૦	
મંગળ	૧૭	૪	૨૩	૧૮	૫-૦૬	૭-૦૦	
બુધ	૧૮	૫	૨૪	૧૯	૫-૦૭	૬ ૫૬	
ગુરૂ	૧૯	૬	૨૫	૨૦	૫-૦૭	૬-૫૬	

શિવરાત્રિ
પંચક મરિદિન (કરના દિવસ)
વિનાયકી ચતુર્થી

એટલું તમે ભણો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની

સન લાઇફ ઓફ કનેડા

કર્પોરેટ કંપનીના હમો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ.

ઉપરાંત

દક્ષિણ આફ્રિકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝન ના સરકાર તરફથી નીમણેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાનુસ્કાર છીએ તેમજ અંગ્રેજી ઈમીગ્રેશન અંગ્રેજી કોર્ટ પણ નતવું કામકાજ વિના વીલંબિત્વરિત બનીએ થઈ શકે છે.

1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun, Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000,000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance

Consult us first.

C. C. PALSANIA

GENERAL AGENT

Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road,
P.O. Box 4624.

CAPETOWN
Phone 32390

બીજાં કેટલાંક પુસ્તકો

ઈરકની ખુરશુ (નવલ કથા)	૧ ૦
તેલચિત્રો (હુંકા જીવન ચરીત્રો)	૭ ૬
શબ્દોનો સંહિત	૪ ૦
વિરાંગનાની વાતો ભાગ ૧.	૬ ૬
ધરને મારગે નવલ કથા	૭ ૬
મર બચિમાં	૪ ૦
મેધધનુધ્ય	૭ ૬
રૂપનાથ	૭ ૦
કાઠનો ભાગ	૮ ૦
ત્રિવિધ તાપ	૫ ૦
હુધ પાશ્વર (જીવન ચરીત્ર)	૫ ૦
રાબ રાણી નાકીલા	૧ ૦
ગુલન રશિયામાં ડોકીયું	૩ ૬
સોફ્ટીસની સફર	૨ ૬
જીવતા તહેવારો (કા. કાલેલકર)	૫ ૦
ગુલસી ક્યારો નવલ કથા	૮ ૬
કોનો વાંક	૧ ૬
જીવન યાત્રા	૪ ૦

Obtainable from :

'Indian Opinion',
Private Bag, Durban.

Are You a subscriber of
'Indian Opinion'
If not, Why not?

નવલ કથાઓ

ઝેર તો પીધા છે ભણી ભણી	૧ ૬
સાગર કથા	૮ ૬
જાણુ સુકિંત્ર	૭ ૬
આવતી કાલ	૭ ૦
નીલ પંખી (નાટક)	૫ ૦
ગોદાન બંગાલીનો અનુવાદ ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૬ ૦
ચારાની વાતો	૩ ૦
બહીષ્કાર	૬ ૦
વિનાશ મંદિર	૬ ૬
પ્રતીપ	૭ ૬
સાગર સામ્રાટ	૬ ૦
દિરીકની વાતો	૬ ૦
પૌરાણિક નાટકો	૫ ૬
યોવન ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૨ ૦
આશાનું બીજા ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૪ ૦
હરીમા વાટ	૧૦ ૦
કાંતી	૭ ૦
શક્તિ હૃદય અને સંયુક્તા	૬ ૦
વસુધરા	૬ ૦
ઉલ્લા પ્રયોગ	૭ ૬
સ્વાધ્યાય ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૩ ૬
દુર્ગ	૮ ૦
નવસીંહ	૧૦ ૦
મોહીની	૮ ૦
પ્રભાત કીરણો	૮ ૦
માનવતાના મુલ	૭ ૦
ઝેર તો પીધા છે ભણી ભણી (દર્શક)	૫ ૬

'Indian Opinion', Private Bag, Durban.

જ્ઞાન મેળવવા લાયક પુસ્તકો

ગીતા ભવની	૧ ૩
કેળવણી વિકાસ (કા. મરાઠવાળા)	૩ ૦
શ્રી પુ. મયાંદા	૪ ૬
સચુળી કાંતી	૪ ૦
કેળવણી વડે કાંતી	૭ ૬
મારી જીવન કથા (નેહરુ)	૧૫ ૦
સવદાર વલ્લભભાઈ ભાગ ૧	૧૩ ૦
એક ધર્મ યુદ્ધ (અમદાવાદનો મજુરોની વડતનો ઇતિહાસ)	૧ ૩
શ્રાદ્ધના તેર દિવસ	૧ ૦

ગાંધી સાહિત્ય

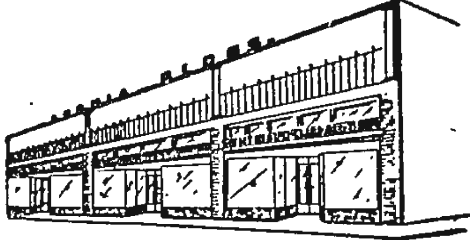
પાયાની કેળવણી (ગાંધીજી)	૩ ૦
અમારા ભા (સ્તુરના ગાંધી)	૪ ૦
ગાંધીજીનો સરકાર સાથે પત્રવ્યવહાર	૩ ૦
બાપુની સેવામાં	૬ ૦
સ્તુરના સ્મારક અંક—('ઈન્ડિયન ઓપિનિયન')	૧ ૬
ગાંધી સ્મારક અંક	૨ ૦
બાપુના-આને પત્રો (સ્તુરના પર તળાયલા પત્રો)	૨ ૬
ટાઇટલેઈડ	૧ ૬
નળાખ્યાન	૭ ૬
મારી જીવન કથા (ભારતના રાષ્ટ્રપતી રાજેન્દ્રપ્રસાદ)	૧૫ ૦

Obtainable from:

'Indian Opinion' P. Bag,
Durban, Natal.

K.M. Lodhia & CO.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

22 ct Jewellery made to order in latest designs

આવિસ ફેરટ

સોનાના ઢાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયેલ કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીએ છીએ.

નેકલેસ, શુદ્ધ શુદ્ધી ડીઝાઇનની અંગૂઠી અંગૂઠા, સાડીની પીન, વીડી બકલ એરોંગ વગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

Phone 332651

P.O. Box 1549

Tel. Add ENBEEDEE'

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

33 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાક કાપડ, કુલન જર્સી, કુલ, બાળકો માટેનો ભત ભતનો માલ, ધર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે લાં પ્રથમ તપાસ કરવા બલામણુ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ

33 વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનસબર્ગ.

બોક્સ ૧૫૪૯.

લગન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણુના અમે સ્પેસ્મલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રેડોસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે સુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ડાક વર્ષશું.

કેપીટનસ બાલકની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીકાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર - ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪

ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

Phone 22905

Tel. ADD. : "GANDABHAI"

The Home Of
INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their
POSTAL ORDER with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઈની કિંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટલ ઉમેરવા વિનંતી છે.

નો. રેડોસીયા શી. ૧-૦ રતલે. સધન રેડોસીયા
૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાધસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET,
DURBAN.

તાજું ઉમદા ફૂડ

ડરબનનું ટકાઉ આદુ ૯ પેની રતલે, ૧૦૦ રતલથી વધુ લેનારને
૮ પેની (રોકક ભાવ) મોટી કળીનું લસણ શી. ૧-૦ રતલે, પાપક
નં.૧, શી. ૧૦-૦ ૧૦૦. નં. ૨, શી. ૮-૦ ૧૦૦. પોસ્ટલ જુડુ.

ક્યુરી અને ચેવલી પાન શી. ૫ રતલ; પોસ્ટલ જુડુ. ખાસ્કા શી.

૧૦-૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કેવર ખારકીટ શી. ૧૧ ડઝન.

કાંદા, બટાટા (બાલ) હમેશાં હમારે ત્યાંથી મળશે.

રેડોસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બ્રિલજ્યન કોંગોના આરદરો ઉપર પુરત
ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઠાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

ધાર્મિક પુસ્તકો

વિનોબા ભાવે કૃત જીવનીશદ્ધ ગીતાજી વિગેરે ધાર્મિક પુસ્તકોના
સ્લોકોપર પ્રવચન.

પ્રશાસન્ય વર્તિ (જીવનીશદ્ધના સ્લોકો)

૧ ૬

ગીતા પ્રવચન

૩ ૦

સ્થિતપ્રવચન (ગીતાજીના બીજા અધ્યાયના સ્લોકો)

૪ ૦

મધુકર (લેખોનો સંગ્રહ)

૪ ૬

જીવન દ્રષ્ટી (" ")

૩ ૯

Obtainable :

INDIAN OPINION.
P/Bag, Durban, Natal.

નવલ કથાઓ

સારા સારા લેખકોનું સુંદર સાહિત્ય

કપાલ કુંડલા (લંકામ ચંદ્ર)	૧ ૧
નવલીકાઓ (મેધાણી)	૧ ૬
સોરઠી ગાથા	૧ ૧
મેઘ ખીંટ	૭ ૦
ઉભી વાટ	૮ ૧
ઉન્નયન	૭ ૦
હલાની સહચરી	૫ ૦
અજ્ઞપુટ ધારા	૭ ૧
શહીદીનો સંદેશ (આચર લેન્ડના શહીદ)	૪ ૦
માનવતાના શિલામ લેખીકાં હેરીયેટ બિચર અનુવાદક યશીન - યોગ	૧૫ ૦
સોનેરી છાયા	૧૦ ૦
છાયા પ્રકાશ	૧૩ ૬

૨. મ. દેશાઈ કૃત

દિવડી	૧૨ ૦
માનવી ખંડીયેરો (એક રક્ત પિત્તીની આત્મ કથા)	૧ ૦
લોક ભાગવત (નાનાભાઈ ભટ્ટ કૃત) શ્રીમદ્ભાગવતની કથાઓ	૧૬ ૦
ક્રીડાયાગારો (૧૮ મહાન તરનારીઓનો ટૂંક પરિચય)	૬ ૦
સર્વતા હર્ષયા (નવલભાઈ શાહ) જ્ઞાન સાથે આનંદ આપતી નવલ કથા	૭ ૬
મુક્ત પંખી	૮ ૦
યામા	૧૦ ૦

મળવાનું ડેકાણું આ ઓફીસ.

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal.

ગાંધી સાહિત્ય

૬. આ. નો ઈતિહાસ	૭ ૧
મહાદેવ દેશાઈનું જીવન ચરીત્ર	૨ ૩
મહાદેવ દેશાઈની ડાયરી ભા. ૧	૧૦ ૦
" " " ભા. ૨	૧૨ ૦
" " " ભા. ૩	૧૧ ૧
" " " ભા. ૪	૮ ૦
" " " ભા. ૫	૧૧ ૦
બાપુની કારાવાસની કાહાણી	૧૫ ૦
હરેત લીખીત હોંદ સ્વરાજ્ય આત્મ કથા (ગાંધીજી)	૪ ૦
ગાંધીજીની સંક્ષીપ્ત આત્મ કથા	૨ ૧
બાપુની ગાંધી (કાકા કાલેલકર)	૩ ૦
રામ નામ (ગાંધીજી)	૨ ૦
બાપુ મારી મા (મનુ ગાંધી)	૨ ૧
બાપુની પ્રસાદી	૫ ૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ (શ્રી. મયરવાલા)	૩ ૦
નીતી તારાને માર્ગે (ગાંધીજી)	૨ ૦
અનાસક્તી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો ધરેલો અનુવાદ)	૧ ૬
ધર્મોત્તમ ગોખલે (ગાંધીજી)	૧ ૫
આશ્રમ ભાજનાવલી	૬ ૦
હોંદનો કોપી ત્રીકોણુ (કામવાદ વિરો લખેલું)	૧ ૦
આરોગ્યની ચાવી	૧ ૬
ક્રીંગ કોંગ એપ સાહસથી ભરપુર બાળ વાર્તા	૩ ૦

મળવાનું ડેકાણું : આ ઓફીસ.

'Indian Opinion' P. Bag., Durban, Natal.

વાંચવા લાયક સાહિત્ય

ગો સેવા (ગાંધીજી)	૨ ૦
માનવી ખંડીયેરો (અનુ. કાકા કાલેલકર શ્રી. ધ. મ.)	૬ ૦
ગીતા યોધ (ગાંધીજી)	૧ ૦
મા બાપુની શીળા ધાયામાં (મનુ ગાંધી)	૫ ૬
મધુકર (વિનોબા)	૪ ૬
સ્વામ સુતિ અને બીજા લેખો (ગાંધીજી)	૬ ૦
લ્યારે ફરીશું શું (ટાલ્કોચાય)	૪ ૬
ન્યાયક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)	૬ ૦
દારબંધી (કુમારઅપ્પા)	૧ ૩
આતરાંતી દીવાલો (કાલેલકર)	૧ ૩
કન્યાને પત્રો ન. પરીખ (તારવ્યમાં પ્રવેશતી બાળાઓ માટે)	૨ ૧
મરકુન (મ. ત્રીભુજ ડાયરોગી માટે)	૨ ૦
ગાંધીજી (બાળકો માટે ચરીત્ર)	૧ ૬
વિશ્વસાંતી કાવ્ય (ક. ભેશી.)	૧ ૦
બનેને (સા. અમૃતકોર)	૧ ૦
હોંદી રાષ્ટ્રીય મ. સ.નું બંધારણ	૧ ૦
ઓતા પદાર્થ કોષ (ગીતાજીમાં આવતાં શબ્દોનો અર્થ)	૧ ૦
આત્મ રચના લ. દવે.	૮ ૦
દીલ્લી રાયરી (ગાંધીજી)	૭ ૧

મળવાનું ડેકાણું

INDIAN OPINION,
PRIVATE BAG, DURBAN.

ગુજરાતી સ્કુલોને સુંદર તક

નિશાળના પુસ્તકો

નવયુગ વાચન માળા પુસ્તક ત્રણ	૩ ૦
સુતન લેખન તાલીમી લખ	
ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪. પ્રત્યેકની ચાલો લખીએ	૧ ૦
ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭. પ્રત્યેકની	૧ ૩
ભારતનો ઈતિહાસ ભાગ ૧	૨ ૦
દેશ વિદેશ ભાગ ૧	૨ ૬
ગુજરાતનું ગૌરવ	૧ ૬
હોંદના ઈતિહાસની રૂપરેખા ભાગ ૧.	૨ ૨
દેશ દીપકો	૨ ૦
જુગોળ પરીચય ભાગ ૩	૧ ૧૦
" " ભાગ ૪	૨ ૩
પ્રાચીન સમયની રસકથાઓ	૧ ૬
મીડલ સ્કુલ અંક ગણિત ભાગ ૧.	૨ ૬
મારું ગણિત ભાગ ૧	૧ ૩
" " ભાગ ૩	૧ ૬

આ પુસ્તકો ડઝન બંધી લેનારને ૧૫ ટકા કમીસાન આપવામાં આવશે.

સી. એ. ડી. થી માલ ચોકલવામાં નહીં આવે.

Obtainable from :

'INDIAN OPINION'
Private Bag,
Durban.

